Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ЕРА, 13 ОКТЯБРЬ, 1983 ШУ. ◆ № 123 (6845). ◆ Мах 3 кап.

Массадолчох дог лазаш

ДIадахача шера балха итогех Грознерчу «Красный молот» заводе комплексни бригадешта юкъа котъалъинарг лаьрхIар пхелагIча цехера коммуниста нов. Н. Брызгунове кулгалдер. Из бригада дикагIа лаьрхIар РСФСР меккадаьтта промышленноста лаьрхIа машинаш ъеча коллективашта юкъа.

ХIаьта укх шера дIабахача нийс бетта кхы лаьгIдалийтац цо ший толамаш, продукцега дIададар лахду, бийдан, электроэнерги кхою, къахьегама овсарле лаккхю.

Миштa вIашгIехьдоал уж толамаш даха? Эггара хьалха укказа белгалдаккха дезаш дă къахьегамен производственнии дисциплина дукхачa хана денз бригада цхьанна а сагo телхаьа ца хилар. МоллагIча бахьанах новкъост цIагIа Iе везаш хилча цунна когаметта дIаотта хийча ва хIаравэр. Цо тешаш ду бригадерчa хIара сагa массехк балха говзал хилара.

Ши-шегIа хьавинна толамаш дац уж. Царга кхача гIертаж дукха къахьийгад бригадерча коммунисташа, хьехамчаша, кхычар.

Бригадера нах цхьан нарр дегIа болх беш ба. ХIаьта ма болх дIаболабеча хана хIарана къахьегамех хьахулар белгалдаккха атта дацар. Цу даькъа дукха предложенеш тийхар бригадерча нехa. Бакъда, царех эггара дикагIа хилар бригадира Н. Брызгунова енар. Цо аьлар, балха «бригадни боарама юкъабоалабича ба-хьахьа бар, аьнна. Фуд из кхилга? ХIара бригадерча сагa цхьан сменагIа кхоачашде декхарийла долча балхий боарам ба из. Болхлочуи къахьегама лоархIам беча кхьбальни система юкъейоалайир укказа: норма кхоачашъярахи, тIехкхоачашъярахи, кхоачаш ца яраха. Цо торо лора къахьегама овсарле лаккхьаяра соегIа, продукце дикагIа хилийта а. Къахьегамах мах теллига а бригадана доагIа алапи дIадекъилга а бригада совето ду. Совета юкъабоагIа къахьегама ветеранаш, производстве хьалхалеттараш. Цо хIара дийнахьа итогаш ю бригада баьча балха. Цунца гучадоал къахьегама хIарана юкъехьош доле дакъа.

Бригадерча моллагIча сагa балха разряд лакхъеча а хьигнара дакъа лоац совето.

Брызгуновa дийцар шоаш болча балха технически училище йистелькхха нагирхой ухаш хиларах. Уж гIерт шоай хурдаь къахьегама овсарле лакхъе, балха кхайленаш йоеза, цхьабакъда, балха разряд лоха хул юкъанца балха эттеча хана цу кагирхой. Цудукъа бригада совето цар разряд лакхъар дехаш дешаш уттаду цу гIулакха йолча комиссена хьалхашка. Бригада йоаш я цу тайпара ший комисси а. Миштa, балха разряд лакхйир оаха болалоште Романенко Валеренен Потапенко Александрен.

З. МУХАДИНОВ, тха штате воаца чурр.

Письмос оарц дех

ЛЕРТТIА ДОАЛ ДАЦ

Укх шера май чакхбоалаш «Алханкуртский» комсий совхоза № 2 йолча отделене управляющи хьожавьеар совхоза перткома секретарь хиннa Джанхотов Бек-Хан. Цун кулгалца цу отделенера къахьегамхой шоай балха декхарех дика лоархIабергба аьнна кеташ бар совхозе.

ХIанз, ах шу гаргга ха дIалаьчул тIехьагIа, фу хувцаденнад, из цига хьожаярах? Цхьаккха хIама хувцаденнадац. Мах шоаш къалха бийннача бесса, болх мел сиза бар аьнна, IуйрIйна 9—10 сахьат даьнча балха арабуел, хIаьта сайрийна 4—5 сахьат доалача хана, Iалаьмате хоза денош латташе а, болх Iо а кхесса, цхьацца баьъенаш дехье чубола.

ЦIи яьлча санна сиза чуерзае озаш а совхоза 350 гектара тIа дIайийна ялата лаьркIа хьажкIаш. Тахан болх беш хила озаш йиь комбайн я. Царех шиъ «Херсонеца — Льянов ТIакIирен Льянов Мазьмадгирен; шиъ хьажкIаш фуалйоахаш: Льянов Султанен Бекмурзиев Макшарипан. ХIаьта сон, совхозе профкома председатель Султыгов Шамсуддини, совхоза керттера инженер Гайрбеков Хьасени цига кхаьчача IуйрIйна 9 сахьат 30 минути яьннача хана цу йиъ комбайнах цаI мара яцар болх беш. Вожаш тайп-тайперча бахьанех отделене ноаре араланза яр.

Миштад шун доакъар Iалашдеча бригадера балхаш, аьнна оаха хаьттача, доакъар Iалашдеча бригада бригадира Льянов Саюпа денна жоп кхы а чIоагIагIа цецвоаккхаш дар:

— Цу гIулакха хIанз а цхьаккха волонуша, погрузчик, лафет арваьнналц укх ноара. ДIаяха мегаш йоле техника яц.

Миштад гIулакхаш аьнна шийга хаьттача, отделене слесарь-наладчик волча Дарсигов Яхьъяс аьлар:

— Январь бетта денз декабрь бутт кхаччалца са а ца поIаш, кIиранди доацаш боах бу оаха, луш оттул яц, хIаьта а болх лерттIа дIабодаш бац тха.

КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленумо тIайийца Кхачан программе кхоачашъеча юртбоакаме къахьегамхоша да дезараш Iалаьмате дукха да. Джанхотова, ше парткома секретарь волча хана, дикка низ ба лаш воача саго мара хьалъайе могаргдоаца коллективни подряда материалех папка Iоаяьар. ХIаьта ше волча отделене из гIулакх чакхдаккхара даьссача хабарал совгIа деш кIеме дац.

Отделене дIа а дийнад, чу а дерзадаьд 350 гектара тIара ганераш. Пачхалкхенна дIачуданнад 149 тонн физически дозал доле генераш. Из план кхоачашъяра гаьна да. Люцерна чуийцай 255 гектара тIара. Цун бункарни дозал 37,6 тонн хинкай, шозлагIа цIанийча — кхойтта совгIа тонн, хIаьта мегнигаца цIанийча мел хургья хоаш дац.

Из дерриге а сендуъа нийсду аьнна: дукхал дIаала доагIа — лаьттана доал нийса ца делга да из. ТIадоагIача шера хьуакъам дикагIа хилийтара фуд укказа даьр? Совхозе эггара хьалхагIа чуийцар юрта йисте уллеча 67 гектара тIара мукх. Юха аха а аьха цига дIайийра сийнача доакъарийна лаьркIа хьажкIаш. Уж тIа а кьалехье Iопийга шина мукх юха тIа а баьнна сийндепар из иза. Ха йиш яцар цига дIайийнар малагIа культура я. ХIанз юха а оахаш латт из лаьтта. Сийнача удобрене тIа юха дIадуаргда елат. Из сийна удобрени йоахкалуш цунца дохкапургда дIадийна фу а. ТIадоагIача шера цигара малагIа хьувхъам чубехьргба?

Уж хIамаш ца кхетадеш бола специалисташ малагIча дешара заведенешка дешa баьгIаб, малагIа кхьехархой ба цари хьийхараш?

И. БАРАХОЕВ, тха штате воаца корреспондент.

ХЬАЛХАШКА ЛАТТА ДЕКХАРАШ КХЕТАДЕШ

«ХIара балха дийнахьа дисциплина тIехдийя, хьадер дукхагIен хилийта!» яхача девизагIа шерра социалистически ихь а йоаржаль дахи хенал хьалхa бувлаш къахьегаш хьабоагIа цхьайтталагIа пятилетка кхоалагIча шера «Грозтрубопроводстрой» треста гIишлошъераш. ПланагIа йоагIачул 2,7 процент дукхагIа хьалъяьй укказа соцкультбыта гIишлош, хенал хьалха эксплуатаце дIаеннай 140 моттиг йола Майковски цIерагIча городове хьалъяь берий беш. ХIанз цунна доал дераш ба эIаьнга бола гровненцаш. Берий беш хьалъяьраш а кхыйола нах чубаха фусамаш хьалъераш а ба СМУ-2 болхлой. Шоаш доахача толамашца къаьстта белгалъяьннай укказа Матиев Салман верте латта каменщикий бригада. Цхьа смена дIайодац барттайнача коллективо 20—40 процент ший сменни декхараш тIехкхоачаш ца деш. Каменщикий дика новкъост, болх хьинарегIен сихагIен бара гIонча а хьехамча а хина дIаоттаб участка мастер Харачоев Зальмаха.

Дика къахьегаш хьабоагIа треста СМУ-1 болх беш йола Петриков Иван Иосифовича кулгалду сварщикий-монтажникий бригада а. Шера цхьа миллион сома маьха балхаш дара шерра лерхача яхье хьалха латтарех цаI я из хьинар дола коллектив. ХIанзе кхоачашдаьд сварщикаши-монтажникаша шера шоаш тIайийца хиина социалистически декхараш.

«Уренгой - Помары - Ужгород» яхача газопроводи системе чуйоагIа Новопсков-Аксай - Моздок» яхача газопровода 67 километр йiаьха йола участок хенал хьалха эксплуатаце треста коллективо дIаялар дукхагIча даькъе цар баьча балхах тайпа дар. Хьинарe даькъа лаьцад бригада коллективо хенал хьалха «Казимагомед-Моздок» яха 15 километр йiаьха йола участок эксплуатаце дIалуча а.

Карарча пятилетка алав диъ шера кхоачашъе дош деннад коллективо. Цо доахача толамаша тешаву ма дош а цар хенал хьалха кхоачашдергхилларех.

СУРТАШ ТIА: 1. Участка мастер З. Харачоев каменщикий бригадир С. Матиев. 2. Бригадир И. Петриков.

В. БУРДУКОВСКЕ сурташ.

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ДУКХАГIА ЙОАХ

Сояя баьцадаьраш кхедаьта керттера лостам болаш йолча Грозненски района «Пригородный» совхозе йоакхо ю дуклах шурийнен лаьрхIа хьайбаш кхабара, царгара ма могга дукхагIа продукташ яхара.

Йоккха яц цигара ферма. Еце а долча доаханехь хьайбаха продукташ тIа-тIа дукхагIа хулийташ берката къахьег бригадира Ш. Яхьяевен зоотехника А. Заириевен кулгалдеча доярκаша.

Укх шера нийс бетта планагIа йоахха йоагIар 202 тонн йолаш пачхальахкенга 211 тонн шура ехлий цар. Из дIадахача шера цу юкъа ехазул 25 процент дукхагIа я.

Зооветеринарни гIулакхаш лерттIа дарах цхьа етт Iаьвара бисаьбац цу ферме. Укх шера 105 Iаса хьаьахедy ферма, планагIа хила доагIараш 74 долаш. Цудухьа вIашгIехьдаьнад планагIа хиш йоагIачул дукха дукхагIа а йоахкаш наьрча шера кхиь кварталех хIара кхоабача Iаттагара 2386 килограмм шура яьнна. Уж толамаш доахача белгалбаьннаб доярκаш Магомадова Алпату, Арсаукаева Сапихат, Эсиева Байсет, скотник Альмерзоев Халид, Iаьсий леладеш йола Хасанбекова Забу, кхыбараш.

Ниттa. Магомадова Алпатус шо хьокача вурийтта Iаттагара цу юкъа 44 тонн совгIа шура яьккхай е хIараьегара 2600 килограмм. Цо-санна шоай планаш тIехкхоачаш а еш дукха шура яьккхай воих доярκаша а. ХIаьта Iаьсашта Iуналдеш йолча Хасанбековас укх шера ший бехкагIа цхьаккха Iаса тIерадалийтадац.

ТIехкхоачашъеь й хьайбаш леладераша пачхалкхенга дукх дохкара план а.

Надтеречни района хьайбаш леладераша даь кхайкарал къобалдаь тIа а нийца хьинар айдения къахьегаш я совхозе ферма коллектив.

С. ЮСУПОВ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА МАССАЗАРЧА КОМИССЕШКА

Телефонни бувзамца республике бахача нахa а хьалхьа боахаш а гIулакх делга дIахо тоадара Нохч - ГIалгIай производственно - технически бувзама управлене беча балхах дола дош дийцар Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета промышленноста, транспорта, бувзама комиссе заседане.

Белгалдаьккхар, иттлагIча пятилетнея цхьайтталагIча пятилетка шин шерен бувзама средствашдегIайоалаярга эргайоахаш тоадерга 30 млн. сом гаргга дIадахийталга. Цу юкъа республикан цхьайолча районашка хьа а яьй, юкъе а йоалалый телефонни бувзама керда комплексаш, нийълагIча микрорайона хьалъяь йоалаш латт 6100 номер йола автоматически телефонни станци, хIаьта Урус-Мартана, Советски райцентрашка телефонни бувзама комплексаш, в. кх. дI.

Цунца цхьана, къамаьлаш деча хана комиссе членаша белгалдаьккхар, республике телефонни бувзама средствашдегIайоалаяра боарам бахача нахa а хьалхьа боахама а сихха дегIаухача хьаштаха дIа ма беххафа боацилга.

Юрташкарча, городашкарча, городашта юкъерча телефонни бувзама средствай материально - техническа база дегIайоалаяра хьакъехьа КПСС обкома бюро, НГIАССР Министрий Совето, РСФСР бувзама Министерствеца цхьана тIайийцача соцам тIа отталь заданеш кхоачашъелга ледара дел.

Баьча тохнамо хьа ма хьожкхар, республике нах бахача дукхача моттигашка телефонаш уттаента тIехьадус нах чубаха цIенош хьалдарах, из бахьан долаш телефонаш уттаяра тела дукха заявкаш кхоачаш ца еш юсс. Из а кхыдола а бахьанаш хиларах город Грозне абоненташ тIакхетара укх пятилетка хьалхарча шин шера план кхоачаш ца еш [illegible].

Производственно - технически бувзама управлене телефонашта техническе эксплуатаци яра деш ледара къестаду. Линейни сооруженешта текущи а капитальни а ремонт яра графикаш телхаеш, телефонни бувзамо лерттIа болх ца беш кIеанга моттигаш хилац.

Телефонаша лерттIа болх ца бара дукха нах летаь, абоненташца нийса расчеташ ца еш, еза телефонаш хашнахьа тоа ца еш, бувзама цхьабола болхлой нахаца гIоала болаш моттигаш хул. Масала, укх пятилетка 2 шера дукхьад Грозненски ГТС балха 983 заявлени жалобен яьъяй, хIаьта 1983 шера хьалхарча ялх бетта — 306.

Комиссе заседане белгал ма даккхар, телефонни бувзам дIахо дегIабоалабелга наьха санна юхатетт республиканa горрайисполкомаша АТС-шта помещенеш хьахьежа ца яро. Масала, хIанзалца город Грозне АТС-21, 24, 71, 72 чукургйола гIерсаш хьалде доледаьдац.

Промышленноста, транспорта, бувзама йолча Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета комиссе Нохч - ГIалгIай производственно-технически бувзама управленена могадаьд белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадоахилга, телефонни бувзам дегIабоалабара тIаберзабаь бу организаторски болх тоабелга.

Комиссе тIайийцача решене тIа я республика горрайисполкомашта могаш йола шерра рекомендацеш.

* * *

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета жилищно - коммунальни боахама а бахача наха бытовой гIулакхаш дара а йолча комиссе аргIанарча заседане дийцар «КПСС XXVI съезда решенешка хьежжа къахьегамхой письмоцца а предложенешца а бу болх дIахо тоабара де дезарий хьакъехьа» бола Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума соцам республика бахача наха бытовой гIулакхаш дара министерствос кхоачашбарах дола дош.

Бахача наха бытовой гIулакхаш дара министра А. Н. Инуркаева яь доклад йийца а йийце, комиссе белгалдаьккхар къахьегамхой письмоцца а предложенешца а бу болх, гражданаш тIайийбелга кIезиг-дукха тоаденилга.

Приемни пункташ а, ательешка, мастерскешка да «жалобаи предложенейн книжкаш», предприятей кулгалхоша гражданаш тIанийбу денош а сахьаташ а белгалдаьд.

Наха бытовой гIулакхаш дара боаьонаш телхаярах дисциплинарни бехктохаме зала тиъаь итт совгIа саг.

Цунца цхьана, комиссе членаша белгалдаьккхар, граждани предложенешка, заявленешка, жалобашка хьажара даьгье бахача наха бытовой гIулакхаш дара министерстве хIана а новагIо кхоачамбоацараш долга. Нака доагIача гайпара бытовой гIулакхаш ца дарах хIанз дукха жалобаш ух министерстве. Масала, заказаш дика кхоачаш ца дарах, бытовой гIулакхаш деча сов ахча дахарах, уж гIоша хиларах лувцаш укх шера 8 бетта цу тайпара 200 жалоба яьъяй наха. 1983 шера хьалхарча дах бетта оталь хенаш телхаеш граждаташа тIадена 18 гIулакх къоастадаьд. Цу юкъа гучаяьннай кхо шар сама маьха квитанцеш доацаш болх баь 366 моттиг, прейскурантни мехаш телхадаь 73 моттиг.

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета жилищно-коммунальни боахама а бахача наха бытовой гIулакхаш дара а йолча массазарча комиссе министерствона могадир къахьегамхой письмоцци предложенещцен беча балха юкъе нийсслу кхоачамбоацараш дIадоахилга, аппарата болхлой персональни бехктохам лакхбелга.

Нохч - ГIалгIай АССР бахача наха бытовой гIулакхаш дара министра А. Н. Инуркаевна могадаьд гаьнарча моттигашка бахача наха, къаьстта хьайбаш леладерашта а гIулакх дара дIа-юха лелача мастерий бригадай болх тоабелга.

КПСС Малгобекски горкома пленум

КПСС Малгобекски горкома пленум хиннай, цига дийцад организационни дош. Кхыча балха тIа вахарца дувзаденна КПСС горкома хьалхарча секретара декхарех мукъавалийтав П. А. Бу[illegible].

КПСС Малгобекски горкома хьалхарча секретаралла харжав А. Н. Алиханов.

Пленума балха юкъе дакъа лаьцар КПСС обкома организационно - партийни балха отдела заведующе П. Г. Нащеева.

ДЕПУТАТИЙ ЭЗДИЙ ГIУЛАКХАШ

Халкъа депутатий Орджоникидзевски станични Совет Сунженски районе эггара йоаккхагIа я. Цун доазон тIа 4580 кое да. 17 эзар саг вах, вай мехкарча 11 къамий вахалаш. 83 бе-бе организаци я, царех 2 колхоз, совхоз, 7 школа, 8 детсад, 7 промышленни организаци, культура учрежденеш. Цудухьа, бе болх шоргта ба. Из лерттIа вIашгIехьбаккхара шоай хьинар ца кхидеш къахьегаш я 10 массазарча комисси. Цар керттера термам тIабохийт станица экономически, социально, культурно дегIаккхувлара дешашта, керда Iадалаш, традицеш, обрядаш наха юкъе шерра йоаржаяра. Из берригa болх тха депутаташ дIабахьа гIерт деннa эргабараш, керда формаш, методаш дехаш. ЧIоагIа лоархIам бу станични Совето общественни вахара юкъе кхалнах бигара. цар вахаре денале иккь дувцара.

Станични Совета исполкомо школашца, библиотекашца, культура учрежденешца айхха цхьана бу бахархоашта атеистически, интернациональни кхетам балара болх. Из кхы дIахо а тоабарца дувзаденна дешаш дийцад станични Совета сесси, исполкома заседане, граждани сходашка.

Масса школашка хиннай «Дешалаш, хьегалаш, со ва шоена Советски Союза граждани!» яхача темах йола сайренаш. Укказа дешархошта дийцар мел сийдолаш а бехктокхаме а да СССР-а граждани хилар, хIана аьлча, Советски Союз я дунен тIа эггара хьалха хиннача социалистически революци Даьхе, вай мехка цхьа дезаж санна барттайна, цхьагIонаш бахаш. сийрда кхоане хьалъеш къахьегаш ба дукхача къамий нах. Ленина парте йоаккхонца деннa тоалуш латт советски наьха вахар, КПСС-о даим дерригIа къовсам доттабу вахар дукха дунен халкъашта интерера кхоахам дIабаккхара тIехьа, лаьттан тIа герз юадента дIадаккхар дукха.

Оаха чIоагIа йоккхо а терраш а бу бе-беча поахалий вахалаша сайреваш цхьана дIалатьара. Парте, тIема, къахьегама ветеранаша дувц кагийча наха шоай вахара наьъах, камаарша цо шоаш бахаш Iоаль опыт, уж Даьхе ела Iоккхабу. Ниттa станица бахархой вIашагIкхийта хиннаб НГIАССР Лакхехьарча Совета депутаташа, республика чурча гIулакхий министраца Ю. Ю. Миценкоца, НГIАССР Лакхехьарча Совета депутатаца, «Сунжанефть» НГДУ инженерца А. Н. Самойленкоца. Сийлахь - боккхача Даймехка тIема ветеранашца В. Т. Чебоксаровца, А. А. Татаринцевца, 20-ча шерий комсомольцаца М. А. Шадуновца.

Станица масса школашка болх беш я цIагIара лекторен. Цу хьакъехьа дийна опыт Iоаль №№ 2. 4 йолча школашка, директорашд Р. А. Тимофеева, М. И. Киева. ШолзагIча школерча хьехархоша дешархой дакй-ноаноашта йийцай декнеш «Цхьан дезале, сийлахьча кхоавеца», «Дина шерда рена гIулакхаш, цар реакционни чулоацам», «Ислам хьахилар а цун реакционни маIан а». Цхьабакъда, укхаза цхьадола цIенхашта кхоачамбоацар а да — уж ерригa дешеш эрсий меттала йийшай, гIалгIай меттала ца! ца ешаш.

Къонача тIехьенна интернациональни кхетам балара шоай хьинар, знанеш кхоаш хьехархоша. Дешархой юкъа цар вIашгIехьйоах доттагIала мероприятеш. № 2 йолча школа 8—10 классашкарча дешархоша нийчйар 2—3 классашкарча берашта «Вай ленински доттагIала низ болаш да» яха фестиваль. Школашка болх беш я интернациональни доттагIала клубаш. Дешархоша кхьхаташ дIа-хьа издеш айхха бувзам лоаттабу ГДР-ча, Чехословакерча, Болгарерча, Польшерча берашца. № 4 йолча школе хьайиналлай музей. Укказа гуль бай болгарски къовсамхой вахарах йола материалаш. Школера бераш директорана М. И. Киевца Болгаре хьоашалгIа бала хиннаб. ХIаьта Грозне дешеш дола болгарски бераш наст-наста хул иммаьагIча школе.

Станицерча Лесная яхача улицана керда цIи тиллар. ХIанз из Клюева Надий цIерагIа я. Исполкомо РДК-а болхлошца вIашгIехьдаьккхар из гIулакх дездар. Цох доккха цIей хилар. № 2 йолча школе 1931—1938 шш. деша яьгIай Н. Клюева. ТIема шерашка дIаденнад цо ший вахар фашистех майрра легаш. Тахан школе цун вахарах, дешалах дувца уголок кийчъяьй. ДикагIа йолча пионерски отрядо лелаю Н. Клюевай цIи.

ЧIоагIа лоархIаме да бахархоашта атеистически кхетам балара болх лерргIа дIабахьар, цунна хадданза терко яр. ХIана аьлча, станице кераста а бусалба а дина сенташ я. Ширдаьннача Iадалашца къовсам лоаттабеча тхо пайда эца гIерт кердача советски традицех. Iалаьмате хоза дезаду хагий нах Советски Эскаре гIулакхде болхаш накъабахар, 16 шу даьннараштa паспорташ дIадалар, къонача кердa дезал хьабеш йола регистраци. Карарча шера 6 бетта 88 саг яр-якхар дездеш регистраци яьй, хIаьта царех нийс маIача саго шоай къамах боаца кхалнах хийлаб.

Тоьал болх баьб станични Совето бахархоашта интернациональни, патриотически кхетам луш, цар материалистически мировоззрени кхееш. Бакъда, берригa идеологически болх вай коммунистически парте ма яхха вIашгIехьбаьккхаб аьлча бакъхургдац. Оаха беча балха тIа а нийслу кхоачамбоацараш. Уж дIадахара, КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленума решенеш дIа ма дехха идеологически болх тоабара оарцагIбаьннаб тха депутаташ, активисташ.

С. ГРИДАСОВА, халкъа депутатий Орджоникидзевски станични Совета исполкома председатель.

ПАРТОРГАНИЗАЦЕШКА—ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

ДОККХАЛ ДЕ ДЕЗАЦ

«Назрановский» совхозе отчетно-хоржамий партийни собрани хилар. Партномо отчетни хан-юкъа баьча балхах доклад йир секретара У. Мислаурова.

Боахама коллективо дика толамаш даьхад цхьайттлагIча пятилетка шерашка. Пачхьалкхента екхай 4463 тонн шура, 1096 тонн дулх. ХIаьта шурий план 4250 тонни дулха яр 925 тонни мара яцар. ТIехкхоачашъяьй севилаш, коартол, баьцадаараш дохкара планаш.

Боккха организаторски, массово-политически болх бир коммунисташа, берригача къахьегамхоша хьайбай боахам сихха дегIабоалабара програма кхоачашъеш. 1982 шера лоаццача хана хьалдир хьайбаш чуловттаде 4 кхий, йоккхача шин ферме дика бытовкаш, кийчйир цIе уголокаш.

Наьсар-Кертерча ферме вIаштIехьйоаккхаш латт шура лу хьайбеш леладара керда технологи. Цо аьттув хулийтаргба пачхьалкхенга шура йохкара планаш кхы а дукхагIа тIехкхоачашъе.

ЧIоагIа терко яьй боахаме доакъар Iалашдара, цун дикал лаихаара. Укх шера хьалха хIаьхача халашка диллача дукхагIа гIожа а моша а доакъар кийчдаьд.

Вешта, аьлча, дика толамаш долаш да. Боахама гIуллакхаш денца тоалуш доагIа. Цхьабакъда, партнома секретара а тIаьккха къамаьлаш даьча коммунисташа а дукхагIа дийцар долча кхоачамбоацарех, дагза дисарех, балха тIа нийсъенача леларлонех, цар бахьанех.

Балха овсарле лакхъяра йолаш а дукха торонаш, амма царех бизза пайда эцац. Лоха я латтта леладара культура, хан-ханнахьа органически а минеральни а удобренеш тоасац, йоархIаш дIайоахилга ледара лел. Машинно-тракторни парка торонех ма хулла пайда эцац.

Къахьегама дисциплина чIоагIъярех дола доаш хьахадир совхоза отделене управляюще Д. Оздоева. Цо аьлар:

— Цхьаттарарча хьалашна болх беш я тха отделене 3-гIеи 4-гIеи бригадаш, цхьабаьнда, хьонхамаша-м бе-беда. Новкъоста Бекова кулгалдеча йиълагIча бригадо тIехкхоачашъяьй ерригa планаш. Укхаза хьажкIай, севилай, коартола, гурахьа дунча ялита дика хьувнъамаш кхедаьд. Амма из ала йиш яц кхоалагIча бригадах. Укх шера укхаза хувцавенная шиъ бригадир. Механизаторий къахьегама дисциплина лоха я. Массане а дикка кхоачашдац шоай балха декхараш. Цу гIулакха бехке я коммуниста нев. Бузуртанова кулгалду цехови парторганизаци а.

Мотористa М. Тохова, вонкагIа волча жо Iуно Х. Багаева белгалдаьккхар, къахьегама овсарло лакъялар дукхача даькъе механизаторашта болх бе а салаIа а хьанкхеллача хьалех тийша долга.

М. Тохова аьлар, — мехмастерскешна лерттIа болх хьабе нийш яц. Эза оборудоваш, механизмаш яц. Iай шийла хул, аьхки бIехача тховнах Iочуухача ладаро болх хьабайтац.

— Е ма йоагIа йовхо яц хьайбаш леладерашта лерттIа, хьалаш хьадара парткомо а, — аьлар Багаева, — цар цIеношта ханнахьа ремонт яц, доагор даьхьац. Цул совгIа, керда хьахиние Iаьхаргаш леладе йIайха моттиг яц. из бахьан долаш уж дукха дов.

ГIишлон участка мастера Р. Абадиева белгалдаьккхар, гIишлон материалаш ца тоъар. Из бахьан долаш хийла гIишлонхой болх юкъагIа бус. ХIаьта из Iатиъ къахьегама дисциплинана, коллектива барт бохабу. Парткомо гIишлон участка кулгалхой цIаккха тIабийхабац, техабац цар болх, цун хац царна малагIа гIо эш.

Совхоза хьайбаш леладара даькъе дола кхоачамбоацараш дийцар коммунисташа. Дукха хьайбаш дов, дерригa хьахинка Iаьсий а Iоахарий а хьалкхеде вIаштIехьдалац, царна дукха лазараш хул, на бахьан долаш ма доалаш царна урс хьакха дезаш хул. Продукцега дIадодар лакха да. Цу тIа гIолла совхоза зе хул.

Совхоза керттерча зоотехника Б. Дударова дийцар доакъар кийчдара гIулакх тоаде дезилгах. Доакъара цехаш болх беш яц. Цудухьа, доагъер хила ма дезара дац. Из Iатиъ хьайбашта.

— Къона хьайбаш, — аьлар Дударова, — бIарчача шера лоамашка леладича баькъахьа дар, цул совгIа тахан гIуш да пачхьалкхенга дулх дохкара плая коа тIара оалхазераш ца леладой вай атта кхоачашъе миз хургбоацилта. Цудухьа хьалъяца яргьяц коа тIара оалхазераш леладу фермаш.

Профкома председатела К. Бекмурзиева критика йир идеологически болх ледара вIаштIехьбаккхара. ЛерттIа лостам болаш лелаяц социалистически яхь, ма тоаяра дуккха торонаш теркал ца еш йисай. Гойтара агитаце лоархIам бац. ерригa идеологически актив хьинаре болх беш яц, массаза цIенхаштта бехктохаме оаац дисциплина телхаераш, балха тIа брак ераш, шоай декхараш дизза кхоачаш ца дераш. Идеологически болх КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленумо дIа ма делла тоабара цхьаккха хIама ца кходеш оарцагIа вала декхарийла ва хIара коммунист.

Совхоза директора М. Бекова аьлар:

— План кхоачашъяр вай декхар да. Цу тIа гIолла доккхал де дезац. Тахан вайх цу даькъе бахк баккха хIамаш шортта долаш да. Хьагучадаха деза дерригa кхоачамбоацараш, тахна деза цар бахьанаш, лаха деза уж цIендаь дIадахара наькъаш. ЧIоагIъяна яргьяц юкъерча звеной кадраш, уж балха тIа дIанийсъяра а дIачIоагIъяра а гIулакх цIенхаштта тоаде доагIа. Коллективе шерра йоаржае еза социалистически яхь, дикагIа болча болхлой хам бе беза. бизза пайда эца беза материальни а моральни а стимулех, чIоагIъе еза дисциплина, коммунистий авангардни лоархIам ма хулла лакхбе беза. Цу дерригa даки йоакхо е декхарийла п партном.

Собране балла юкъе дакъа а лацар. къамаьл а дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара А. В. Власова.

Собрано хоржар керда партном. районни партконференце делегаташ.

С. САГОВ.

Универсальни станокаш, машинаш, механизмаш юкъе а кхуллам, производственни процессашта автоматизаци еш я вай мехка.

Из тайпа техника хьакра доккха дакъа юкъахьу Я. М. Свердлова цIерагIча ленинградски станкостроительни объединене специалисташа. Укх шера фирма сборочни стендаш тIа хьаьттай кIалдача хьалерча автоматизированни производства лархIача, технически ший тайпара хьаль метала тедаш йола массехк агрегат.

СУРТА ТIА: йоккха габаритни чоалхане конфигураци йолча деталашта Iургаш дахара, координатни чура шерьъяра, фрезирования яра йолча из тайпа кхы йоацача станокага хьожаш ба электрик Борис Сорокин слесарь-сборщик Юрий Егоров.

М. БЛОХИНА сурт. ТАСС фотохроника.

ДЕГО ХЕРЖА НИКЪ

Кхойтта шу гартта ха я Дакашев Рашида Гудермесски локомотивни депо болх бу. Цу шерашка дикка ланхьай цо ший балха говзал. ХIана из машинисталла къахьегаш ва.

— Коммуниста Дакашева халкъа боахама моахьаш дIахьа яхуъ, — йовх кулгалхоша, — хIара бетта план тIехкхоачашъеш хьавоагIа из. Ханал хьалха кхоачашйир цо дIабахача нийс бетта задани а. Цу юкъа шуи вIаштIехьдаьннад дукха электрически энерги кхоз, планал тIех муьь тIабола дукха сан поездаш дIайита.

— Сода социалистически яхье ваьнна ва машинист Кабаев Сослан, — йовх Рашида, — тхона юкъе чIоагIа къовсам латт муьь дукхагIа а ханнахьа а дIакхачийтара, дукхагIа электроэнерги кхоара тIехьа. Аз доакхал ду иштта яхье хьалха латтача, тхоай цехерча кхыча новкъостех а. Царех ба машинисташ Абдурахманов, Гусенов, Евтушевский, Лисицкий, кхы дукхабараш.

— Фу бахьан да Iа иштта балха тIа дика толамаш даьхар?

Аз даьча цу хаттара жоп луш Рашида, кIезиг-дукха йист ца хулаш а ваьгIа, аьлар: «— Хац сона-м, хетаргахьа сона сай болх безар хургIаих из..»

Из баькъда. ЧIоагIа дукха еза Дакашев Рашида ше наралаьца професси. Шийх лаьца дуьца дуьца тIера веце а, из нийча вер ший балхах лаьца массехк сахьата дуьца. Къаьстта теркам тIеозаш дар цо къахьегама дисциплинах. къахьегама коммунистически гIулакх леладара хьакъехьа, наралаьцача балха хьалхашкарча бехктокхамах дола къамаьл. Толамаш хьахилийтара керттерча торонех лерхIар цо къахьегамен производственни дисциплина.

ХIаьта коммуниста Дакашев Рашида ше кIаьд ва луш дIахьу цу даькъе болх, къаьстта къонача юкъе. Ше деча къамаьлашца, беседашца цо къона болхлой дIакхетабу предприятена а мехка халкъа боахама а хьалхашка латтача декхарех, парте 26-ча съезда а цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумий а решенех, уж кхоачашъяра де дезарех...

Общественни совета член хиларах тарра, Рашида дакъа лоац балха юкъедоаладеча кердача хIамашка, поездаш дIа-хьа яхувлара кхерамален бокъонаш миштта кхоачашъю хьожача, иштта кхычахьа.

Цул совгIа, Дакашев Рашид гудермесски городской халкъа суда заседатель ва.

Массаза ший кхетам, говзал лакхъеш хьавоагIа из. Цо тоъам бац шийна ховчох. Цудухьа аьттув болаш заочно чаккхъьаккхар Рашида дIадахача шера машинакъа транспорта Орджоникидзевски техникум.

Цига дешаш Iомадаьр пакъадоал цунна, къаьстта къоначарна хьехача хана. ХIаьта цо къахьегама наькъ тIа баьха нагий нах дукха ба депо. Царех ба масала, Шапов Зайнди, Морозов Владимир, Остатния Григорий.

Коммунистически къахьегама ударника Дакашев Рашида дикача гIулакхий мах беш цунна дуккхаза тийнай Сийлен грамоташ, баркалаш яьхад. «Социалистически яхье котваьннар» яхача знакаца белгалдаьккхав ва.

Депо цхьаболча машинисташа санна, Дакашев Рашида социалистически декхар тIалийцад пятилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха чакх а яьккха заданел совгIа дукха халкъа боахама мукъ дIа-хьа балла а электрически энерги кхое а.

Р. ЦОЛОЕВ.

КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН

Укх денойна зай республика къахьегамхоша дездир Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьтта промышленноста 90 шу дизар. Дикача балха хьонхамашца накъабаьккхар цу цIейна дукха бIаьш бола мехкдаьттахой. Царна юкъе шийгара доагIаш дола дакъа юкъедахьарца белгалъьлар мехкдаьттен гази йоахача «Старогрознефть» управлене барт бола коллектив. Цхьаболча маха хIана а сал цунах «къаьнара промыслаш», хIана аьлча укхаза эггара хьалха дIадоладир вай республике мехкдаьтта доаккхилга. ХIаьта укхаза хьалкхийра баьъбола мехкдаьтта даккхара бола говзанчаш.

Iалама а геологически а халонаш лоеш къахьийгар цар мехкдаьтта доакхача, хIана аьлча тоъаш яцар техника, тоъаш бацар специалисташ «Iаьрова доацув» даккхара технологи ше ма ярра Iоахаьь яцар.

Укх тIеххьарча шерашна доккхий хувцамаш хиннад «къаьнарча промыслашка». Механизации автоматизаци балха шерра юкъейоалаярах чIоагIа аттача баьннаб мехкдаьттахой болх.

Дукхача хана дена укхаза болх беш, мехкдаьтта даккхара технологи шаьрьеш ший балха йоккха опыт шерра кхычарна йовлийташ хьавоагIа парте а къахьегама а ветеран, алхлагIча разрядах оператора болх беш вола Бетиров Сайд-Эмин.

1957 шера вера из «Старогрознефть» НГДУ балха. Юкъьанца цо къахьийгар лаьттан кIалхарча скважинашта ремонт еча цехе, тIаккха 1959 шера дена номер 4 йолча цехе оператор волаш болх беш да.

Цо хьанаре даькъа лоац «Ястребиная», «Правобережная» «Черaленная» яхача майданашка мехкдаьтта доахача а из доаккхача а. Хьалхашка латтача декхарех дика лоархIавеш хилар белгал а доаккхаш управлене кулгалхоша Бетиров хьожаьу бригадирвалла.

Ала дезаш да, цо кулгалдеча бригадо иттлагIа пятилетка диъ шерай кхаь беттан кхоачашъяь хилар. ХIаьта «Уллув тIехьавусар вола ц бе болх!» яха ростовчанай болам управлене эггара халхарчарца хьаллаьцар Бетирова бригадо.

Лаьттан тIоанашкара мехкдаьтта даккхара, из доаккхаш дIабоди мах лохбара, кулгкара ду балхаш кIезигдара, царна механизаци автоматизаци юкъейоалаяра дукха маьхера рационализаторски предложенеш тIийнай бригадира ше. ХIаьта уж производстве юкъе а йоалаяьй цхьалраш.

Балха тIа толамаш дахарах кхоачамбаь Iош болча нахах вац Бетиров Сайд-Эмин, цо иштта хьинаре дакъа лоац коллектива общественни вахаре.

НГДУ коммунисташа из хержав партбюро членалла. из ва ший лоIаме йолча халкъа дружинна член. Хьалхашка латтача декхарех а шийна карагIдаьннарех а дуьцаш Бетирова аьлар. — ДIабахача сентябрь бетта 26 шу даьннад аз укх НГДУ болх бу. Цу хана дена сайна дукхашка оттадаь декхар цIийвала ца дезаш кхоачашдеш хьавоагIа со. Аз кулгалдеча бригаде 32 саг ва. хIаьта царех дукхагIа бараш комсомольцаш кагирхой ба, ялх коммунист а ва бригаде. Из боккха низ ба. Къахьегамен производственни дисциплина бригаде дикача боарама дIаоттае вIаштIехьдаьннад тха. Сай толамаш аз лоархI ерригача бригада толамаш, хIана аьлча вIашин кхоташна, эшачунга хьожаш, новкъостал, эшшача моттиге из хьаллоацаш хьадоагIа тхо.

Бетирова бригаде къахьегаш кхоъ къахьегама ветеран ва. Уж ба Шахбиев Ноаа, Малышкина Валентина, бригадир ше. ХIаьта шоашта ховр шоай балха опыт цар шерра дIалу нагирхошта. Иштта, ше хьехамча хиларах тарра, балха говзал караерзаьча новкъостал даьд Бетирова бригадерча дуккхача кагирхошта. Царех ба операторaш Данаев Маму, Эскиев Iийса, Махмаев Мухьмад.

Белгалдаккха дезаш да, нийс бетта план Бетирова бригадо ханал хьалха кхоачашъяь хилар а планал совгIа ялх бIаь тонн мехкдаьтта цо даьккха хилар а.

Цу юкъе кIезига дацаь дац бригадира ше. ХIана аьлча цо лерттIа кулгалдарга хьежжа, шийца болх беча наьха йоакхо ярга хьежжа мара хургдац бригадера толамаш а.

Дуккхача хана дена хьаьнала, ше ца кховеш Бетирова хьабена къахьегамен наькъ лакха мах беш белгалбаьккхаб Даьхено. Цунна еннай Ленинен Къахьегама ЦIеча Байракхен орденаши ленински юбилейни медали.

Вишаз мехкдаьттахо хинна лаьна уллув дIаэттав Сайд-Эмина воI Iийса. Укхаза дIайийцав Iийса Ленина парте мугIарашка.

Иштта мехкдаьттахой династи а хинна дIаэттаб Бетировгlар дезал.

ХI. ТАРАМОВ.

Челябинскерча «Полет» яхача объединене автоматизированни системашкахи робототехнически комплексахи пайда яйбара дика опыт Iоалый. «Полето» арахец вай мехка дика йохаш йола а экспорте ухийташ йола а «Россия-303» яха радиоприемникаш, «Россия-321-стерео» яха электрофонаш, кхыйола продукци. Хаьгахьа арахеца кийчъю керда тайпа аппаратураш, шина шерал кIезигагIа йолча хана 18,8 процент лакхъенай къахьегама овсарле.

СУРТА ТIА: штамповкаш еча цехе болх беш я вороI робототехнически комплексах латта вотек. Электрофонашта деталаш [illegible] йола керттера а гIекха йола а ерригa операцеш механизированни я.

Б. КЛИПИННЦЕРА сурт. ТАСС фотохроника.

ХЬАЛХАЛАТТАРАШТА ЮКЪЕ ЛОАРХIЕ А...

МагIалбике йоанхагIъярех я бурувдеттарий коллектив. Иштта я укхаара партийни организаци а. Яиъ цехови организацей 22 партийни группой вIашагIкхийтта 190 коммунист волаш я из.

ИттлагIча пятилетка планаш кхоачашъяре тIехьа яркхача социалистически яхье хьалхалаттараштa юкъе йолаш, призовой моттигаш йоахаш хьаенай цар интернациональни коллектив. Шин шерахь нийс беттаи планал совгIа итт эзар гартта метр бурув техад лаьттан ченаш техкараша, бурув теха кхиккхай планал совгIа массехк скважина. ТIехкхоачашгъяьй укх шера нийс бетта бурув тохара план а.

Партийни организаце хьалхенда хьахелла, коммунистий къахьегама даькъе доаллаш, цар беча организаторски а политически а балха чоте дIалархIа йиш йолаш да уж а кхыдола а гIуллакхаш.

ХIаьта а бурувдеттараштa карагIдаьнначун критически мах беш, партийни организацена, ерригача коллектива хьалхашка оттадаь керттера декхар кхоачаш ца даьлга белгалдоаккхаш, цу хьакъехьа дог лазаш, цIенхаштта къамаьл хулаш чакхъьалар дукха ха йоаццаш укхаза хинна отчетно-хоржамий собрании. Отчетах йола доклад яьча УБР парткома секретара В. И. Чиркова а собране къамаьлаш даьча коммунисташа а керттера уйла тIайохийташ дийцар партийни организаце, коллектива балха юкъе долча цIенхаштача кхоачамбоацарех, цар бахьанех, партийни болх тоабара наькъех.

Коммунистий сатем ца хилла хIамаш дукха да мехкадаьтта лехарий балха тIа. Дуьца ца эшаш чоалхаде декхар да МагIалбикерча бурувдеттараштa хьалхашка латтал — мехка эггара хьалха туха кIалхерча юрски тIоанашка мехкадаьтта хилара е ца хилара къоастам белга, промышленни мехкдаьтта дола керда моттигаш гучайоахилга.

Из декхар кхоачашдеча хьалкерча юкъъа тIа латт лаьттаи ченаш техкараш. Цар болх теламца дIабахарах тийша да МагIалбика яр меттел, ерригача Нохч-ГIалгIай республикера а мехкадаьтта промышленность дегIаяр.

ХIара шера, бетта бурув тохара планаш кхоачашгъеш хьабоагIе а, шоашта хьалхашна латтача цу керттерча декхарах лоархIабац МагIалбикера бурувдеттераш. Из бахьан долаш укх тIеххьарча итт совгIа шера мехкадаьтта декхара боарам лох ца балийтара декхарех лоархIабац городера мехкдаьтта доахараш. Цар дIалуча мехкдаьттани газахи тийша ба Вознесенскерча газ чаккйоахача эзвода болх а. Из кIезига хилар бахьан долаш заводерча оборудоване кхоалагIча даькъа тоъац бийдал. Лоацца аьлча, бурувдеттараштa шоай керттера декхараш кхоачашдарах тийша да МагIалбикс мехкдаьттан газен промышленность дегIайоалаелга, мехкдаьттахой города сийле юхаметтаоттаелга.

ХIара болхлочун уйлашка цу деша хьалхара бехктокхам лакхбе парткома, коммуниташта мегадалара, бурувдеттарий гIуллакхаш белгалда дикагIа хила йиш яр.

ЦIаккха ца хиннача тайпара ира латт тахан болх дика белга. Цу оагIорахьа цIенхашттa уйла е эзилга гойташ я бурувдеттарий балха итогаш. Масала, ерригача УБР бурув тохара планаш эзараш метраш тIехкхоачашъяьйле, мехкдаьтта лохаш бурув тохара планаш кхоачашъяьяц. Планал совгIа йола метраш карагаиочоркаксия тIоанашка бурув тохаш яьха я. Туха кIалхарча юрски тIоанашка бурув тохача пхи эзар совгIа метр бурув тоха дезаш декхар тIадисад лаьттан ченаш техкараштa. Из бурув тохаш хинка дукхагIа йола скважинаш хьалхашка лаьтта декхараш кхоачаш ца деш дIакъайлай, тайп-тайпара аварешь хилар бахьан долаш. Цох пачхьалкхенна геттара доккха зе хиннад.

Собране къамаьлаш даьча дукхача коммунисташа белгал ма даккхара, партномо, цехови партийни организацеша, партийни группаца къахьегамхошта юкъе беш болча кхетама балхаца цIенхаштта кхоачамбоацараш хиларца, къахьегамен балхен дисциплина телхаеш моттигаш хиларца, коммунистий бехктокхам вайбара гIулакх кхоачам болаш ца леладарца дешха деза шоашта хьалхашка латтача керттерча декхарех бурувдеттараш лоархIа ца бар.

Цу лоархIамеча дешашта хетадаь дар собране коммунисташа буровой начальника А. З. Галаева, А. Н. Касьяненкос, бурув тохачо В. А. Семенова, мастера М. Ш. Гандалоева, кхычар даь къамаьлаш.

— Хьалхашка латтача керттерча декхарий бехктокхам хIара болхлочунга дIадоачабе, цун сакхетаме дIачIоагIбе мегадац парткома, коммунисташта, кулгалхошта, — аьлар УБР керттерча инженера А. С. Верламова. — Вай из вIаштIехьа ца даларца кхетаде деза дукха нах, къаьстта къонабараш балхаш тIара дIа а буьлаш дIаухилга. Дукхабараш дIаьхача сомашта тIехьебаьле «договорах» а ух. ЧIоагIа ве доал балмара болхлой дIахарах. Балхаш тIа нах дIачIоагIбара эша хьалаш вIаштIехьдахара эшачун дукхегIа йоакхо е еза парткомо дIахо йодача хана.

— Дерригве корта ба дисциплина, — аьлар МагIалбика ветерана укхаза эггара хьалха мехкадаьтта гучадаьккха волча К. Т. Тайзетдинова. — Не ца хилча цхьаккха а лерттIа дIагIоргдац. Фу къамаьл да балха хана корта бохош дола мазар вел яхилга. Тхоай хана оала генараш а даййтапер бурув тохача моттиге. Укхаза цхьаккха а хIама хила йиш яц балха тIара теркам боенкхаш. Цу тIулакха бехктокхаме барааша дисциплина телхаелга лархIа деза бIарчча бетташка эша колонка йоацаш латтилга.

Иштта цо белгалдаьккхар, ветеранашта эшачун дукхагIа йоакхо е езалга партийни организаце а УБР кулгалхоша а.

Бурув тохачо П. А. Черникова, дизелиста Р. А. Котоева, кхыбараша дийцар материально-технически Iалашо яра балхаца дукха кхоачамбоацараш хиларах, уж ца хилийтара де дезарех.

Собране белгалдаьккхар идеологически балха дукха цIенхаштара кхоачамбоацараш долга. Коллективо хьалхашка латта декхараш кхоачашдара тIабербазабаь хила беза ерригача идеологически актива болх.

Иштта, собране белгалдаьккхар туха кIалхарча юрски тIоанашка бурув тохача дукхагIа новкъостал де дезилга «Грознефть» объединене, цунна чуйоагIача Iилма-техника организацеша.

Техахарча дайро дIадеххача тайпара организаторски а политически а болх тоабара, бурув деттараштa хьалхашке латта чоалханен сийлахьен декхараш кхоачашдара тIаберзабаь социам тIайир цар собране.

Собране дакъа лоацаш хилар КПСС обкома мехкдаьттан химически промышленноста отдела заведующе заместитель В. Н. Евглевский.

А. ХАРСИЕВ.

ТОЛАМЕ ЧАКХДАККХА ШУ

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Дикача къахьегама толамашца паргъаболх Нохч-ГIалгIайчен индустре болхлой Сийлахь-боккхача Октябра 66 шу дизара. Дуккхача къахьегама коллективаша рапорташ делар укх шера нийс бетта планаш ханал хьалха кхоачашъярах.

Цунца цхьана цар керттера теркам тIаберзабаь бар арахецача продукце дикал айяра, цунга дIадодар лохдара, тIанйца социалистически декхараш кхоачашдара.

Итогаша хьагойт нийс бетта планал совгIа арахийца продукци 12 миллион сома мехала хиннилга. Электроэнерги, мехкдаьтта химе продукци, мехкдаьтта аппаратура, тракторни прицепаш, кIир, цемент, хьу, цхьайола яйтачен кхачани промышленноста продукци планагIа белгалъьчча боараме арахийцай.

Къаьстта гIадйнгар Дайхе республикерча мехкдаьтта доахараша. Цар планал совгIа 80 эзар тонн «Iаьржа доацув» 64 миллион кубически метр газ яьккхар.

Дика хьонхамаш даьхар нормативно-цIена продукци арахецара балха тIа яьначa предприятеша. Цар нийс бетта план 103 процент кхоачашйир. Къахьегама овсарле цу юкъа дIадахача шерана нийсайча айядар 6 процент.

Социалистически яхь шерра балха юкъейоалаярца дика толамаш даьхар «Красный молот», ремонтно-механически, НПО «Промавтоматика», «Электроприбор», «Оргтехника» производственни объединене, «Пищемаш», «Трансмаш», «Биохимически» заводаша.

Цига продукци арахецаре боарам дIадахача шере укх ханана нийсдича 6-петара 16 процентага кхаччалца хаьлбеннаб. Из хьахийнад чурча резерваш дикагIа пайда эцарех, нерда производственни мощносташ болх бе йолалийтарех.

Цу предприятеш балхо хьахьокх, пайда эцанза йола чура торонаш кхычахьа а шортта йолга.

ДIабахача нийс бетта дукхагIа теркам тIабахийтабар халкъа эша товараш арахецара. Ерриге республика хьанийцача, халкъа эша товараш арахецилга дIадахача шерарчул 7 процент лахденнад. Швейни изделеш арахецията 4 процент, кога гIирс —10 процент, консерваш — 13 процент, генарий дьтта арахецилга 6 процент лахденнад.

Цунца цхьана итогаш хьахьокхача тайпара, массайолча производства участкашка иштта дика латтац гIуллакх. Хала хете а йолаш я тIехьаюса участкаш, коллективаш, цар лоху хьалхалаттача предприятеш хьокхаман.

Нийс бетта планах лоархIаьлц республикера пхи предприяти. Царех я «Грознефтеоргсинтез» производственни объединени, химически реагентий Карабулакски завод, экспериментально-механически завод, «Нефтехимзапчасть» яха Гудермесски завод, «Пригородный» совхоза консервни завод. Лакхе белгалъяьхача предприятеша пачхьалкхенна дIа ца луш йисай массехк миллион сома мехала продукци.

Цул бехьан къахьегам во вIаштIехьбаьккхар, йолчу йолча торонех бизза пайда ца эцар.

ДIало ла йиш йолаш гIуллакх дац цхьайолча предприятеша планаш кхочашйой а, арахеца продукци кIезигъяр. Иштта, дIабахача нийс бетта арахеца продукци кIезигйир Сунженски, Шалински, Наурски, Шелковски мехлесхозаша, йий дожихача заводо, Грозненски, Октябрьски, Сунженски консервни заводаша, маьлх еча комбината, № 3 йолча маьлх еча заводо, Назрановски маьлх еча заводо, макаронни фабрика. Укхаза хаттар отт: цIераш яьхача предприятеш кулгалхоша кхочамбоацараш маца дIадахаргда?

Из бахьана долаш халкъа боахама дIа ца луш йисай 1 млн. квадратни метр фанера, 4,9 эзар кубически метр чаккхьанкха хьу, 1 млн. кирпич, эзар кубически метр аьшкабетонни конструкцей изделеш, 3 эзар пара кога гIирс, кхыйола продукци.

Къахьегама овсарле айяра даьхье дика балхаш деш йола предприятеш кIезига яц республике. Царех лархIа мегаргъа «Красный молот», «Пищемаш», Ахриев ГIапура цIерагIа йола «Электроинструмент» завод, «Трансмаш», электромеханически, ВНПО «Союзавтоматстром» опытно-экспериментальни завод, иштта кхыяраш.

Цхьабакъда, кхыча беса латт из сурт Назрановски лесхозе, кондитерски фабрике, Наурски чхьагIар доаккхача заводе, Назрановски мельзаводе. Серноводскерча минеральни хий деча заводе. Цига Iалашмате лоза я къахьегама овсарле.

Боккха лоархIам болаш хIана да производстве хьалхалаттарий опыт балха юкъехуалар.

Предприятеш керттерча декхарех цаI да продукци лоаттаяра яь договораш кхоачашъяр. ДIабахача нийс бетта снежинкашта продукци йоагIача боараме дIаккачийтац электромеханически заводо, «Аргуневодпром» объединене, «ЧечингуШплодоовощхоз» яхача производственни объединене предприятеша, «Чечингушстройматериалы» производственни объединене. Цу тайпара долча гIуллакхо Iотакъам бу дика болх беча кхыча предприятешта.

Iай болх бара кийчо елга чакхдоалаш латт хIана производственни коллективашка. Цо дIадех доагора-энергетически ресурсаш кхом беш дIаахийтара теркам тIаберзабелга. Массанахьа дика вIаштIехьдаьхадац доагора-энергетически ресурсаш кхом беш дIаухийтаргйола хьалаш.

Дикача толамашца чакхбаьккхар дIабаха нийс бутт дуккхача подрядни гIишлон организацеша. ГIишлон-монтажни балхаш дара план кхоачашъяьй дуккхача гIишлон организацеша. Цунца цхьана цар кхоачашде деза балхаш хIанэ а дукха да.

Чакхдоалаш латт цхьайттлагIча пятилетка кхоалагIа шу. ХIара коллективе пятилетка кхаь шера декхараш ханал хьалха кхоачашдара шерагIа яьржай социалистически яхь. ХIара производственни коллективе цIаьхха а хьажа беза пайда эцанза йола торонаш малагIаш я, тIехьаюса предприятеш ца хилара фу де деза.

Бригадир-хьехамча

Пугачев Емельян Михайлович 1944 шера вера из № 1 йолча электростанце турбинни цехе слесара ученик волаш балха.

Цу хана «Грознерго» ТЭЦ дукхьал цаI мара яцар вай республице.

КIезига бар цу хана турбинни цехе маттел, ерригача предприяте а мяIа нах, хIана аьлча, дукхагIа бараш Сийлахь-боккхача Даймехка тIом тIа бар. Цудухьа массане а дика кхетадоро шоллаенце къахьега дезаш хилар...

ЦIаккха вицлургвоацаш датаоагIа Пугачевна ше эггара хьалха къахьегама никъ дIабоаба хана ца хоар, ца доаъар хьалхадовлаш хинна хьехамча А. Г. Багдасаров.

ХIаьта 1948 шера балхаз дика кхеташ хиларах Пугачев слесарий бригадирвалла хьожавир.

— Наха кулгалде чоалханегIа да дукхьая ший декхараш кхоачашдечул, ха деза хIаранена фу эш, ца хоар хьалхадехка деза, боагIача боарама болх хьабеха хоаш хила веза, — аьлаш дуьц сона Емельян Михайловича.

1957 шера дика специалист хиларах тарра Пугачев хьожаву «Грозэнергоремонт» наладочни предприяте. Цига а ше кхо ца веш, хьанала къахьег цо.

Х. СУРУДЖАНЦ. «Грозэнерго» эператор.

ТIЕХЬАШКА ЯЛАНЗАР

Сунженски районан ЦIеча Эскара цIерагIча колхоза правленена ниийса духьала дIагIача культура цIен чура дукха нах бар арабувлаш. Цар шоайла дувцачунга ладийгIеча кхетаде хала дацар уж хьайбаш леладераш болга.

— Хеэгрда-кха, Золовбан, укх шера тIеххьара дукхагIа шура хьана йоакхаргья. Хьол хьалхвала-м хьожаргья хьона со, со ца кхоеш хьахьийга а, — аьлар, ела а енна цхьан кхалсаго уллуя латтача кхычунга.

ТIехьагIа, колхоза цхьоалагIча ферма заведующеца Вышегуров Ибрахима Мовлатаца къамаьл дича, мара хаьнзар сона цар тайпан цIераш а дийцачун маIан а.

Уж ликкабар Мовлата кулгалдеча ферма а колхоза а толашагIа бола доярхаш, укх шера кхаь квартала итогех дакъе хьалхарси шоллагIеи моттиган яьха доярхаш Фаргиева Золовбани Куртоева Есимати. Шаьшше а «Даугава» яхача цхьан корпусе болх беш ба уж. Золовбана кулгалдеча цу корпусе коллективо шера план 2300 килограмм йолаш, хIара кхоабача Iаттагара 1 октябрь хьатIакхоачаш 2268 килограмм шура яьккхар, хIаьта цо ше — 2913 килограмм!

Ше-шегIа екаш Золовбанага балха опыт. Из карасрдаьлехьа дукха халонаш ла, из дIабала бийвар.

— Хала дар юкхьанца, — дагалувц из ха Золовбана. Хьайбашта доал деш хьалха, тIехьа фу де деза ца ховш еха хьайзар со. Цудухьа вIаштIехьбалацар болх а.

Цкъа, балхара цIайоагIаш, тха ферме доярхалла къахьийга цхьа йоккха саг духьалиххьийтар сона цу дийнахьа.

— Фу хиннад хьона? — хьаьттача, сай бала Iокодабирав. ТIакха сога ла а дийна:

— ДагадагIаций хьона, са йоI, шоайна тIекъа дикадар доацаш во, а дагIац, яхаш аз аьнна дешаш? Дий ма делехьа ахы цхьа хIама а. ХIарано ираз хьаьвалча къахьегамца дя хьона. ХIама дац, деррига а вIаштIехьдаргда. Юха а яхо, сона йовззача тайпара хьо къахьегама тIера, халонех ахераш йоацалга дIахадба заведующега а ахычарга а. ШоллагIча дийнахьа ферме а яха, фу хургда кхьалха мукъагIа бутт ха а йилла, балха дIаэцар дийхар аз заведующега. КIирвенна сона бIара а хаежа, хьо юкаяр дика да, аьлар цо. Цхьаьвар хул болх хьабе дIагIертта тай хоаде ца де, болх хьа ца бе ахьа гIертта муш хоадабергболаш. ДIагIо, хьай болх хьабе. Ираз долаш хилба хьа из.

Атта дацар кхочача йоIа сатоссаш хьал а гIетташ, бовд кхоллабаллалца са ца лоIаш доахана Iунал де. Цул совгIа, цхьаккха тайпа механизаци яцар ферме. Хьайбашта доакъар диллара, хий молдара, кхий чура кувхаш, кхо ерадаккхара балхаш кулг кара деш дар. Иштта къахьийга цIалкача, цу сомалахьча хьалгIата хала долаш лазар малхенаш. Хьоалацар бона бетта Iема доаца пIелгаш. Цхьабакъда, ферме кхачача йоккхача сагон "заведующем шийга аьннар дага а дехе, кхы а чIоагIагIа тIатеIар балха.

Хаддакха лехар цо дукхагIа шура яккха йиш хулийта тоненаш. Цкъа, доахана доакъар а дилла латташ, цхьа хIама зийра цо. ДукхагIа шура луча доахана хьалхашка дилла доакъар сиха дивь даьккхар. ШоллагIча дийнахьа дукхагIа шура луча Iатта алсамо а кхоачийташ диллар цо доакъар. Шин-кхаь дийнахьа Золовбана иштта болх бича, хоалуш тIаккхийтар шура, хIаьта воккхар лур кхы хувца а аланзар. Шийна гучадаьннар кхыча доярхашка дIадийцар. Золовбана аьннача тайпара болх бе болабелча, дикка тIаккхийтар кхычар йоаккха шура а. Цул тIехьагIа маша алсамбаккха йиш хулийтача шоашта гучаяьннача тоненех шоайла дувца, кхьачанен тема бальлар кхьобола доярхаш а. Иштта шийна а ца ховш, ферма коллектива юкъера барт кхы а чIоагIбар Золовбана.

Цхьан дийнахьа балха дикка стаж йола Цечоева Алпату тIаера цунна.

— Цхьайолча хана доахайя хьо тIачувхаш бIаргагу сона. Хезадий хьона «Хоавча дешо лаккха лоам бошабу» оалаш? Хьайбашта а шоашна безаме хилар деза.

ДИКАЧА НАХАХ

Дукха ха яалехьа Алпату бакъийиалга гучадаьлар Золовбана.

Деаздо барт а болаш, балхо дега тоам а беш, ираз дена яха хайна дукха ха яалеха кхалхар мар, лхи бер а дусаш.

Кхойтта шера цу цхьан ферме къахьийгачул тIехьагIа цу района ЦIеча Эскара цIерагIча колхозе доярхалла болх бе яхар из. Дика тIайийцар Золовбан кердача коллективе а. Квартира елар, вIамагIа дола бераш дерий беша дIанийсдир.

Балха йоагIаше а доал де цхьан хацарен фухи дола шинараш дийхар цо ферма заведующегара, уж леладе халагIа а юкхьанца йоакхаргйола шура кIеанга а, хIаьта из бахьан долаш алапи вIамига а хургдолга ховшше а. ХIаьта хIана дир цо из иштта?

Хьалха цо болх баьча ферме доахала кхычара саина доал дешше а, дог деладолийташ дукха яцар йоаккха шура. Планаш кхоачашйора, цхьабакъда, цхьайолча ший нешел тIехьаюсар. Цул бахьан дар хьалхалаттача дояршай доахан цхьан хацарен фухи хилар. ХIаьта Золовбанега хиннараш кхьайна а кьона а тайп - тайпарча фух дар. Кхычарел ше из бахьан долаш мара тIехьа цо юсилга цо сиха кхета а дир. Цудухьа масса а хана безам болаш яр из, шинарех ше хьалхо а даь цхьан хацарен фуки дола доахан леладе. «Заветы Ильича» колхозе из торо яцар. ХIаьта балха эттача кердача боаламе цун дагалаьттар кхоачайхилар.

ХIана цхьайттаьлагIа шу де ЦIеча Эскара цIерагIча колхоза Золовбана къахьега. Цу юкъа цкъа хиннадац планаш цо тIеххоачаш ца еш. ХIаьта тIеххьарча кхаь шера хIара кхоабача Iаттагара цул дукхагIа шура яккха могаш доярка яц колхозе, укх шера йоаккхаргьяле а тамаш я.

— Найслуча кхоачашбоацарех, халонех ца кхераш, низ кхо ца беш къахьегача наха мара карагIдалац балха дика хьокхамаш гойта. Царех я тха Фаргиева Золовбан, — йоах ферме зоотехника Мак Нина Семеновнас. — Ше херма болх безаш хилар бахьан долаш, цунна бувзам бола лоарIаме а лоадамбоацаш ла аьнна хеталуш дола а деррига гIулакхаш цхьатарра дика кхоачашду цо. Цудухьа ланка къахьегама оасарле йолаш къахьегаш хьа а йоагIа.

Болх бе йолалуш духьаш кхийга халонаш дага а кхоабаш шей низ дIанкхочар ду цо кхьоача доярхашта. Хьержача профессе гойзал дикагIа карнераме. Масала, цо кулгалдеча корпусе къахьегаш я Мишнева Яха. Геттара кIезига шура йоккхар цо хьалха, доахана доагIа Iунал де ца хер бахьан долаш. Хьадечох бехктокхам кхетабе а балха къайленеш Iомае а цунна новкъостал деш дукха къахьийтар Золовбана. ХIанз корпусе толашагIа йола доярхал тIехьа ца юсаш хьа а йоагIа. ХIара кхоабача Iаттагара шура яккхара шера план октябрь бутт болалуш кхоачашйир цо а.

Колхоза цхьоалагIча фермах къаьстта дувца доагIа. Укх шера вай Нохч - ГIалгIайчене хьалхалаттача фермай мугIарашка йолаш хьа-йоагIа цун коллектив. Республике яьржача социалистически яхьа хIара бетта еча итогех моттьаппарг а лоархIаш, дукхазза яьлай из ферма республиканска газеташ тIа чIоагIдаьча сийлен Улга тIа. ХIаьта тамаш а яц. Масала, нийс бетта план 1757 килограмм йолаш 1 октябрь хьатIакхоачаш 1868 килограмм шура яьккхар цо. Из толам баккхийтар эгтара хьалха Золовбана кулгалдеча корпуса коллектива а я. ХIара кхоабача Iаттагара шура яьккхара шера плая кхоачашъяра кхы а 32 килограмм мара эшацар цхна карара бутт болалуш.

Наха юкъе барт болла, хьалхашка латта декхараш кхоачашде уж оарцагIбаха Залобвана хоаш хиларо вIаштIехьдоалийт цун коллектива иштта дика хьокхамаш гойташ къахьега.

ЧIоагIа раьза хилад из колхоза ферма пузкъа кхо ца деш, сато ший декхараш дерттIа кхоачаш ца деш моттиг гучаяьлча, — йоах Мак Нина Семеновнас. — Цкъа укх тайпара сурт бIаргадайра сона. Соакха гурахьа, доахан чусоцадаьча хана дар из. Хьайбашта доакъар а дилла цхьан моттиге гул а бенна хабар дувцаш латтар массехк кьона доярка. Цкъа доахан латтача юхе гIолла тIехьйоалаш, хьашкара доахана аракхийса дукхача моттигашка лаьтта улла силос бIаргайра Золовбана.

— ГIулакх дац оаш леладер, мехкарий. — аьна бехк баьккхар цо доярхех.

— Фу хиннад хIана? — цецбаьлар уж.

— Мишта фу хиннад? Лаьтта улла силос бIаргагаций шоана?

— Оаха фу дергда, доахана из хьашкара аракхувсаш хилча? — жоп делар воккхар.

— Мишта фу дергда? Хьа а лохьаьль юха а хьашка чуюллергья-кх. Шин-кхаь минута мара болх бичаб из. Балха тIа лоадамбоацаш цхьаккха хIама дац шоана.

Эхь хийттача жехнараша цу сахьате Золовбана яхар дир. Цу хана дена шоашкара цу тайпара гIалат а далийтац кьонача доярхаша.

Доахан цIена из леладарах е хацахьа ца кхабарех, ца деттарех бехк беш доярхаца Золовбана цу тайпара къона мальлаш хинна кхы а дукха масалаш доаладе йиш я.

Из белгалйоаккхаш кхы а цхьа хIама да. Къахьегама тIера, нахана эзди. Дахьенна пайдане хургбоалаш хьалхехьбу цо шийна лезал а. Масала, йоккхагIа йола йоI — Марем культпросветучилище, ший воI — Кхурейшиг Аслан гирпи технически училище дешаш ба цун. Кхы а цхьа йоI — Хьава цуна цхьана ферме фурвтир йолаш къахьегаш я, хIаьта зIамагIвола Адам — 9 класса дешархо.

Хьадер тешаме кхоачашдеш, общественни рузкъах шийтох санна дог лазаш, уллув болх беча наха дика йоцкъост, катирхошта хьехамча, хьанала къахьегамхо хиларах сий ду цун колхозхоша, из йовзаш болча наха. Цун я ВДНХ-а ший медаль. Дика къахьегамхо санна соахка космонавтий Звездни городоке из яхийтача хана, цуна елар Гагарина цIерагIа приз, хIаьта планаш тIеххоачашьеш болх барах КПСС Сунженски райкомо, колхоза правлене цунна тIийна Сийлен грамоташ дукха я.

Лоашна аьлча, цун вахара хIара шу доккхий толамаш дахарца белгала де. ХIара ди къахьегамах диза да. Цудухьа доагIа сий а ду цун.

М. ХАМАТХАНОВ.

ПАЙДАНЕ ГIУЛАКХ

Пхь бIаь гектара тIа я укх шера тха СоагIапчарча совхоза ялатийна лаьрхIа йола хьажкIаш, царех ахаш «Днепровская-247» яхача сортагIа а йолаш. Дика Iуналдеш хьалнхельй уж совхоза цхьоалагIча отделенерча механизатораша.

«Днепровская-247» сортагIа яраш хьалха кхачаш йола геттара зIамига хьажкIаш я. Мехка къулбаседехьарча районашка хьажкIий гибридаш кийчъяра лаьрхIа я уж.

Укх деношка чуэца йолаьй оаха хьажкIаш. Тхайи «Малгобекскийна» совхоза цхьана вIашагIъелла отряд я болх беш.

Сихен дикен уж чуэдара тIехьа яьржача социалистически яхье хьалха латташ дикагIа болх беш хьабоагIа комбайнераш Мелов Азматгири Картоев Салангири Хугоев Хасмахьмад. Корнков Iийса. Норма 3,8 гектар йолча пхе гектарага кхоачаш хьажкIаш чуэц царех хIаране.

Фуна гибридашта лаьрхIа йолча хьажкIех ахаш гаргга яраш чуийца дабинад тхо. ХIара гектарв тIара йоал томараш тIехьа 15 центнер хьажкIаш. Цу сорта во хьувкъам бац из. Фуалъякха хьажкIаш лаьрхIача а тонпал совгIа хул цхьан гектара тIара йоалараш.

Эгтара кIезигагIа лаьрхIача а цу хьажкIий ши бIаь тонн паччахьалкхенна дIаяла торо я тха. Хьувкъам дукха лакха беце а, боахама пайдане да уж хьажкIаш кхеелга. Цар цхьа тонна дIаелча паччахьалкхено бIаь тума ахча ду совхоза.

Пайда боал хьажкIий гIадамех а. ХьажкIаш чуэццанехьа аул а оалаш кIоагашка дIадолл оаха из. Цу гIулакха ялай тIа кийчъяь моттигаш я.

Кхаь-дий дийнахьа чуийца дарргда тхо фуна лаьрхIа йола хьажкIаш. Цу хана чуэца йиш йолаш хьувкъаргья вокх ши бIаь гектара тIара хьажкIаш а. «Кнежа» яхача Югославера денача сортагIа я царех ахаш, дIаьта вожаш «Одесская-10» яхача сортагIа я. Царех хIара гектара тIара 35-40 центнер фуалъякха хьажкIаш чуэца лерхI оаха.

Къаьстта дика динцай «Кнежа» яхача сортагIа йола хьажкIаш. ХIара гектара тIара 50 — 60 центнер фуалъякха хьажкIаш яргйолаш дика хьийкъай уж.

Дика хьехинна цхьатарра дIаэтта хьу санна латт уж хьажкIаш. ЦаI ца йотташ доашача хана уж чуийца яха лерхIаш да тхо. Цхьа эзар гаргга тонн фуалъякха хьажкIаш яргья тхона укх шера. Паччахьалкхенна дIаелча юхейисараш хьайбаш кхабара хургья. Иштта доакъарийна хургда хьажкIий гIадамаш а.

I. ГАНДАЛОЕВ.
«Сагопшинский» совхозе кертера агроном.

ОРЗОЛ ДЕХЬАРА

ГДР. Потсдама округера «Телтомат» яха химически машинаш ен йоза завод — СЭВ-а членаш долча мехкий ишкъаш дехкача эшаш йола асфальт автоматизировании хьисане хьеш йолча оборудовании комплекташ арахецаш йола цаI мара йоаца предприяти. АДН яхача информационни агенства хоам беш мо хилара, 13 метта уж тайна 750 комплект а хIоттаделла болх беш.

Предприяте коллективе айхха цхьана гIулакхаш леладу Польшерча, Венгрерча, Советски Союзерча специалисташа.

СУРТА ТIА: дIаяхьийта мара ца оаза латта кийча продукци.

АДН—ТАСС сурт.

Пресса тешал ду

ЯДЕРНИ ШАНТАЖ — США ПОЛИТИКА ИНСТРУМЕНТ

Дунен шоллагIа тIом чакхбаьнначул тIехьагIа кIезигагIа дале а тхьозза гIийртай США Советски Союза а хIаьта иштта американски карара дIадовла гIийртача «кхоалагIча дунеи» мехкашта а духьала ядерни шантаж е, яхь Париже арадувлача «Африк-Ази» яхача журнало.

Ядерни герз тоха кийча яр Вашингтон 1956 шера кхьиые — Англей, Францей, Израилей Египта духьала агресси яьча хана, 1962 шера «карибски кризис» йолаш, 1960 шера вьетнамски тIом юкъенхаьчача хана. Уж-м ерригаш шерра йовзаш йола хIанзза «тIеххьарча замана фанташ я, яхь журнало, амма цул дукха тьалха, 40-гIа шераш чакхдоалаш латташ, президента Трумэна духьала дIайоахар шой администраци цар вIашагIкхийттача Штаташта ма эшшара политика чакхйоахаш цахиларагIа КъулбехьенАмерика цхьадолча мехкашта атомни герз тоха безам болаш хилар. Цунна цхьана ядерни герз тоха йиш йола В-29 яха йоккхI бомбардировщик яхийтар Трумэна Уругвае, цу мехкара Iаьдал вьттехьарча низашта бе кхьачача хана. Иштта США ядерни низо хьаллаьцар 1954 шера Гватемале ЦРУ вIашагIъелла переворот а. Цу хана цар стратегически бомбардировщикаш Iохайшар цунна лоаллахарча Никарагуа. Американцаша ядерни герз тохара кхерам, белгалдоах дIахо «Африк-Ази», дукхаза тIайиттаб азиатски континента духь-дукхача доакъошта 1953 шера цу хана США штабий Комитета председатель хиннача инарала Омар Бэдле, цхьа къайлагI гуллуча хьитаве гулбеннача цхьан сенатски комиссе членашна дег тIара къамаьл деш, хоам бир «Оаха масседказа дийцар 1950 а 1951 а шерашка Корее ядерни герз тоха дезаш хиларех» дола дош. ХIаьта корейски тIом чакхбаьнна шу а далалехьа дар президента Эйзенхауэра французски правительствага Франце лоаттабеча колониальни низа Iоткъам духьала къовсам лоаттабеча Индокитая хилакъашта атомни герз тоха могадеш. Инарала Анри Эжен Навара тиганзар из хIама де, цу анне тIехьа во хилар кхе-[?].

1958 шера Ливане бахийна хиннача американски форла тIарча пехотинцашка ло леш дар ядерни тIема кхоачамах пайда эца йиш йолаш хиина герз. Цунна цхьана цу хана США ударни ядерни низа лоархIаш хиннача яхалагIча флота денна приказ дар ливански форда йистошта гаргагIо аьнна. Из маневр йора яккий юкъе гIорта кхелехьа королевски режим дIа а аьнкха Iаьдал беделла Ирака правительство кхерара.

Статья тIа белгалдоах духь-духьача хенашка Пентагона Советски Союза атомни нападени яра даькъера массехк вариант хинна хилар. Ядерни герза моноподи йолаш хиннача США тIема-политически кулгалхой 1945 шера СССР из тохара дош уттадеш хиннаб. Цул тIехьагIа цхьаннена тIехьа шоллагIьар болаш хьахиннад зулае планаш. 1948 шера план «Чарвотир» - тIом болабеннача хьалхарча тхьа итт дийнахьа 70 советски города 133 бомба тоха. 1949 шера план «Дропшот» — советски промышленноста 85 процент хIалакьяре 300 атомни 250 эзар тонн йолча массазарчеи бомбех пайда эца. 1950 шера США ВВС лаьрхIа оттаьяр «Харроу» яха план, цо лерхIаш хиннар дар «атомни герз хьалхагIа дIатохар». Уж а царех тара хинна кхы планаш а «массированни возмезди » яхача ядерни стратеге кIийлен тIа латтар.

ДIахо долхача шерашка дунея тIа яьлар кхыйола агрессивни доктринаш. Царна юкъе цIераш яха йиш йолаш я «стратегия гибкого реагирования», «реалистически кхерам тIалоаттабар», «дукхьала вIаши духьала латтар» яхараш санна йола стратегеш. Рейгана администраце доллача хIаманна керте оттаду ядерни герз. Республикански парте 1980 шерарча програмна тIа кертагIдоахар «США кхерамален кертере гаранти ядерни герз да» яхаш.

Бахьан доацаш дац даха шу чакхдоаллаш «Эйрлэнд бэттл» (фегара-лаьттара тIема операци) яха керда тIема доктрина дилхилар. Цун чулоацамах дувц США эскара тIема Устава тIа 100-5. Наступлени ен волчо, аьннаж цу тIа, ше дезар да тIема действеш ма хулла кIоаргагIа чуяхьа гIертар, моастагIчун оборона йоханр, хIама юхатоха цун торо цахилийтар. Цу стратеге ядерни химически герза да эгтара эффективнегIа лерхIар, нагахьа санна тIом болабеннача хана, моастагIчун бIуна, из тIема действешта юкъе а балехьа, фронта гаьнна шийтерриторе тIа болча хийе из тохе. Цу тайпара «Эйрлэнд бэттл» яха доктрина къайлагIа а доацаш ядерни удар хьалхагIа дIае лаьрхIа я.

«1984—1988 шерашта йолча оборона даькъерча директиваш» тIа кертагIдоах, США хила езаш хилар «оборона яра а нападени еша из яьчуд тIехьагIен даьрхIар кхоачашдара а кхоачамболлаш йола ядерни арсенал. Кхыча дешашца аьлча, белгалдоах «Африк-Ази» журнало, американски администраци увттаеш я ядерни тIом чакхбаьнначул тIехьагIарча юкъе [?] лерхIарий план. Цунна эш ядерни тIом чакхбьнначул тIехьагIа юхедисса ядерни герз.

Рейгана правительства лерхI, шийта Советски Союза духьален «кхоалагIча дунен» мехкашкев ядерни тIом булург а ба кот а йоалалургья тIема объекташта хьадлача боараме сов кийса хIамаш еттара накъана деррига хIама хIалак а ца хулийташ аьнна. Из ше шийна тохар санна хIама да. Тайп-тайпарча мехкашка Iоехкача дукхача американски базашка юхаеттача хIамашта дола хьежорг ду цу жехнех. Цу тайпара ядерни тIема кхерам деррига адамлена тIалатт.

Цу гIулакхах хул йоах, яхь статья чакхйоаллаш «Африк-Ази», «кхоалагIча дунен» мехкий, американски господствана духьаларча къамаш мугъадахара болама, вIашагIкхийттача Штаташкерчей Европерчеи машар хьаллоцарий болама цхьоагIоз кийле.

(АПН).

«БЕЛАШ ТОЬЛАШ ХУЛЕ...»

«Лаьтта аьхка а аьнке къорг аккха, из цIагIара хьаьй шиъ ниI тIа а йилле дIакъовла. ТIаьккха цхьа метр лаккха хотта тIа а таса... Iагахьа санна тоьлла белаш хуле, лачкъа цу тайпара моттиг кийчъе йиш я хIаране». До дагаьхоабача зуламага, Iоадилаяга, ше фуннагIа аьлча а мегаргда аьнна хеташ хиларга диллача, ше морг кхы доаца из къамаьл, радиоактивни ялученех мишта лоралургва яхаш. Пентагоне эгтара бокхагIа болча хьаькимех цхьаьне Т. Джонса деш дола хьехар да. Цунах хиннай: къоасттадаь аьлча, ядерни герз тохара катастрофически тIехьале башха ушзара хургца хиларех мах тешабе гIерташ йолча хIайзарча вашингтонски администраце лувцараш хара хилар дIагойташ долча, американца Роберт Шиэра «Нагахьа санна белаш тоьлаш хуле: Рейган, Буш, ядерни тIом» яхача книжка цIи.

Новкъа да, дукха ха йоацаш Ньюкасле: Англе къулбаседенгахьарча дакъе тIа английски ядерни герза тохнамаш деш шоай бIаргашта бIаргадайнараш дувца вIашагIкхийтача наха юкъе мистер Джонс ца хиина.

Из энкхийтача моттига кхаь километрал кIеззига гаьнагIарча моттиге хиннабар тохнамаш деча хана цхьабола салтий инжа-технически персонали. Гера энкхийтачул тIехьагIа цу сахьате зараженни зоне яхийтар эуврий группа, цун де дезаш хиннар дац эпицентра тайп-тайпара расстояни а йолаш гаьна лаьттача тIема техникана удари таьгIо ду элиман мел я хар. Радиоактивность юстача приборий тIаьсн аьтта сагIорахьарча цена дIатIалетача санна лаьттача хана цхьанка дIамал уела а ше еш полета арабоалаш шоаш накъа лаьрхIа хьайиццача дувча хIамана тIера целлофан дIайоаккх гриба кепера морхаш ше кхийтача австралийски тIема самолета эккипажо.

Тохкамаш дой хоаш а дац австралийски аборигенашта. Цхьаннева дага а дехадац зараженни районе саг чугIоргвоацаш из кьовла, хIаьта цхьанна сага а хац оболучанех байна Австрале балха нах мел-б.

Из деррига хIама хул Херосимаех Нагасакех атомни бомбаш чуйийтта итт шу даьннача тIехьагIа. Американски тIема гIулакхаш тIарча наха-м цу хана дика ховра радиаце наха мишта воалестик ю. Амма из сагага хойташ дацар. Таханарча дийнахьа а санна.

Цунах дувцар Ньюкасле хиннача вIашагIкхетаре дакъа лоацаш хиннараша. Цар дIадийхар Великобритане оборона министерствагара бомба эккхийтаро зе даьрашта а алхха госпиталешкара лаьарий историй архиваш мара вала теш воацарий деллалашта а компенсаци дIаялар.

Сергей ВОЛОВЕЦ.
АПН соб. кор.
Лондон.

Дикача наьха сибатера провокатораш

ХIанз а тIехьа дийна ба Англе 1917 шера Россе хинна хIама дидаланза а из вIаштIера бала дагабоацаш а бола политикаш. Царна духьала селхан хинначов нийсса событи я Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци, хIаьта геттара раьза а хинна из дIайоаергйоцаш а бар уж.

Цу гаьнна хьалха дIадахача шерашка холуш доккха дакъа лаьцар Великобритане контрреволюцеца юкъе. Англе арадийннача дукхача исторически тешалаша, книжкаша, дагадоагIараша, статьяша баьнду: «интервенци» оалача дукхаларча тIема наькъаца юкъегIертарал совгIа, кьона Советски Республика дукхача къайлагIа агентий гIонна чура йохаен хIалакьен а гIертар. Цу хана агенташ хиннараш шоаш тIехьагIа яздора шоашта дагадоагIараш, царех киннекаш ядоре, хIаьта парех хIаранех турпал лерхIар.

Уж гIоарал дайна къьна антисоветски турпалаш хIанз а тхона ба, дийна бараш а байнараш а. ХIаьта цудухьа да Советски Iаьдала духьаларча къовсаме царна дукха хьалха карагIдийнача «доккхийча хIамашка» сатсосаргIа сатем байнача антисоветски истере хIензарча атмосфере, тхона гойта хийчуш хилар цу «къовсамхоех» нхьаппена хеташ шийтта серех латта телепередача. Цун цIи я Сидней Рейлина». Из духьал шпион-лавутчик хинна Iапар. Большевикаш бохабара хьаьеехьарча цун ший планах нах чIоагIа раьза хиннабар, кхьеттел цIи хезча Ян Флеминга а аьнндар: «Аз айса дагалаьца вола Джемс Бонд-м вIалла аьттехьа а ваь бокъонна волаш волча Сидней Рейла». Флеминг ше вар британски агент, хIаьта Рейли цунна дола масал дар.

Мала хиннав ше валлалша йолча хана Советски Республикана духьала къовсам лоаттабеш хьавена Сидней Рейли? Цун бокъонца йола цIи Зигмунд Григорьевич Розенблюм хиннай, хьа цхьабарана дувцарегIа Польше, вокхар дувцарегIа — Одессе. Англе кхаьчав ший 16 шу даьннача хана, тIаьккха хьал дола кьона жеро йоалайй. Башха хьалха - тIехьа доаций цу хаина вахав из английски къайлагIа службана бе, тIаьккха цIи хийцай. Инде бола беш хинкача къайла фирма оттадаьд цунна фальшиви легенда. Цунах хилар Инде ваь, цига технически дешар дийна. Бомбей хина Iалашъяра управлени гIулакхо — из деррига харц дар. Из биографи а енна вахийтар къайлагIа службе Рейли Кембриджски университете деша, цига йистеяьккхар граждански гIиллонб ча инженерий курс, из яр ца вознийта цунна тIаккхелла цхьаькха хIама.

Дунен хьалхара тIом болча хане Германе вахийта хилар, цул тIехьагIа Петрограде кхаьчав, паччахьана гаргарча гIозарашта юкъе вахав. Англе сесаг а йолаш волча цо цига цхьаькха сат йоалаьй — эрсе. Дилла а российски хIама лелалуча наьха гIозарашта юкъе английски агента гIулакхаш деш вар Петрограде меттеъ. Японе а Нью-Йорке а. Россе цIаькха а юха вера 1918 шера лаьрхIа задани а йолаш. Из тIайийвавар къамаьл а даьлар английски премьера Ллойд Джорджа. Советски Россе цо эгтара хьалха да дезаш доза «гIулакх» хиннад балтийски флоте саботаж вIашагIйоллар.

Цхьабакъда, еша эадаш мичча бесса яле а, большевикаш бохабара хьакъехьара ший планаш йолаш хиннав Рейли. Революци хинначул тIехьагIа Даймехка цIаьена эрсий эмигрант ва ше яхаш (цIена бувцаш хиннаб цо эрсий мотт, немций, английски, польски) хабараш а дувцаш, из гIийртав Петроградеи Москвеи къайлагIа антисоветски сеть вIашагIйолла... Петроградерча английски посольстве хиний флоте а лерхIаш хиннача саботажа акцеш ергъяраш тела лаьрхIа миллион стерлингий герана болрамера фонд. Амма Рейли кхы уйла йолаш хиннав, цо лерхIаш хиннад цу ахчих антисоветски переворот яра пайда эца.

Латышски полке гIулакх деш хиннача белогвардейски полковника гIоьна, Ленин лаца дага хинна из. Из лоацашехьа заговорщикаша Iаьдал шоай бе долла дезаш хиннад, Петроградагахьа болача машинаьхьа тIара тIий енкха а аккхийташ. Рене Марпан яхача французски журналиста гIо дир заговор гучаяккха, цу юкъе хинна нах лийцар, амма Рейли ше хIалхарвоалавенна. Цул тIехьагIа вийра советски кулгалхоех цаI, Ленина ве тепча йийттар; контрреволюци кьовш даттар, хIаьта цунцара кьовсам чIоагIбелар. Лаьмар цхьаьна английски агент, амма Рейли хIаьта а кIалхвсанзар.

Лондоне юкхакхача болх дика барагIа цунна делар тIемахошта телиц, дола мIарг, цул тIехьагIа Форин оффиса «большевистски кхерамех» лаьца массехк мапниха ядир. ХIанз наха дайзача царех цхьаьне тIа, масала, аьннад: «Геттара чIоагIа эшаш а дерригача цивилизованни дунена Iалашаме боккха кхерам болча большевизмана духьалара деррига дуней пропаганда».

Цул тIехьагIа малхбузехьарча паччахьалкхенаша Советски Россена духьала гучахьара тIема интервенци йолалуча хана Рейле уттаю миох большевикашта дукхала баккхара чIаиаш. Цо лийрIаьчов, еррига цун экономика эгтара йоккхагIа йолча английски американски банкий бе яха езаш яр, хIаьта Россех шийв британски колони хила езар. Цун планаш хьаллийцарашта юкъе нийсъелар ерригаш хIама яш аьнна йола Великобританен США-н банкаш.

Сона цхьаькха шено йохаш бакъхет, «революци мишта е еза» яхаш геттара гIокъача тайпара хьехам беш хинна Коминтерна британски компартега дайта дола цIи хаза «Зиновьева письмо» фальшивна вIашагIделларех цаI ше Англе юха кхаьчачул тIехьагIа ше хинна хилар. Из писмо геттара хьаьчъалагIа доацаш вIашагIъелла антисоветски фальшивкахь хиларал совгIа, цо аьнни йир английски историна а, хIанз аьлча мехка «цIечарна духьалара» истери хьал а хьовйир цо. хIаьта цу хана Iаьдала керте лаьтта лейбористски правительство тIера чу а яхийтар. Рейле 10000 стерлингий герак йийхар консерваторий кулгалхошкара ше царна из гIулакх дарагIа. ХьалхагIа раьза хилабер консерваторащ, амма, Iаьдала керте оттача, консерватораш дагабаьлар, хIаьта цунна дале а далазар.

Юххера а ерригача Европера белоэмигрантски контрреволюци вIашагIтоха езаш йола «Центральни Россе монархически союзе» аьнна цIи а тилла йола организаци хьае волавелар из. Россерча подпольни монархически организаце кулгалхошца вIашагIкхеттара къайлагIа доазол дехьавала йоаллача хана пограничникаша лаьцав из.

Аз долча бесса дийцар укхаза кхаI хила йоагIача бесса хиннача матери шпиони гIулакхех. ХIанз тхона гойта лерхIаш да 12 серийни телепередачах латта цун романтизированни сибат, из ду хIанзарча антисоветски истере хьалашна наьха уйлаш харцахьа хьовзаяра. Ше зуламаш даьча мехка законаш телхадаь [?] - заговорщик малхбузехьара дуне шийса ца кходеш «цIеча кхерамах» лорадаьча турпала сибате хьаьоикха лерхI. Хетаргахьа цу логика кIийлен тIа деш да ший доазош законо могадеча тайпара лорадеш вар беене вари. хIаьта провокаторех дика нах лерхIари.

Джеймс ОЛДРИДЖ,
английски яздархо.

НДРЙ. Йеменски социалистически парте кулгал а деш экономике, культуре, вахара массе а дакъе кийсача багIоралъа хулаш латте хувцамаш Демократически Йемена — Iарбий ахгIайрен къулбехьен йисте улла паччахьалкхен тIелзара болгало. Цун территори — 336,5 эзар квадратни километр, баха мах—ши миллион гаргга саг. Халкъа болхана кертера доагъош дегIадоалдеча лоархIаме дакъа лоац Советски Союзо. 1979 шера кулгаш яздаьча деттагIалла цхьана къахьегаш гIулакхий леладарех договорага гIолла.

СУРТА ТIА: школе боача йоIаш.
А. СЕМЕНИХИНА сурт.

ТАСС фотохроника.

НОВОСИБИРСК. Вевзаш волча СибарегІен яздархочун Афанасий Лазаревич Коптеловн 80 шу дуз кхаьча.

Из литературана юкъевера советски доккха художникаш хьалхарча пятилеткий дІайхача шерий, Магнитогорска, Днепрогэс, Комсомольск-на-Амуре, Турксиб хьалъяра тептар алдем болча хана.

Юртарчи культболлхочо, селькора Афанасий Коптелова ший хьалхара дувцар яздир Турксиб хьалъечча хана. ХІанз А. Коптелова яздархочун болх бу 50 шу сонгІа ха я, хІаьта цун книжкаш СибарегІенца дувзадеуна да. «Великое кочевье» яха роман — Алтай аІаматача халкъашта Октябрьски революци мел боккхача лоаркІаме хилар гойташ да.

«Большой зачин», «Возгорится пламя», «Точка опоры» яха романаш — В. И. Ленина вахара а леладаьча гІулакхашта а хетаб трилоги. Трилоги тІехьара книжка СССР Пачхьалкхен преми хьакьарца белгалдаьккха да.

Яздархочоа енний Ленина, Октябрьски Революце, Къахьегама ЦІеча Байраха, «Знак Почета» яха ордежаш.

СУРТА ТІА: яздархо А. Л. Коптелов балха кабинете.

А. ПОЛЯКОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ГІОЗАЛЕН МУГІАРАШ

Поэт хана къова хилча, поэтически произведенеш кхолла волавенна дукха ха ца хилча, цун кхоллама юкъе цхьаццадолу ледарлонаш хулга леш. Из иштта дац. Поэт хана мелла къона хиларах, поэзе болх бу дукха ха ца хиларах формаца а чулоацамца а кІоаргеи дешачарна эстетически сало Іаш бецш хила еза хІара поэтически произведени. Иштта да поэзе закон. Из иштта хиларах тешаву дукха ха йоацаш Нохч - ГІалгІай книжни издательстве кепатеха араяьннйца «Вахара бос» цІи йолча Арчаков Сале сборникы юкъеяхача поэтически произведенеша (редактор А. Зязиков). Эттара хьалхарча стихашна денз белгала яр Арчакова произведенеш. Сенах латташ яр из белгало? Эттара хьалха из латтар ший тайпара, цул хьалха яьеш хиннача ийман поэташта тара йоацаш поэта почерк хиларах.

Вахара хозне лех хІара сага. ІуІйрая малхо гІозале яхь цунна, сийрдача седкъаша хьест, баьце зизашца гІадвуг. Бакъда, цхьаккха хІамаца кийслургдац поэтически низ болча дешо дега луш дар. Иштта дешо сийрдагІа йола уйлаш сомайоах.

Ди тІехьа цІаьрматагІа
Хул со вахара.

Укх лаьтта, алхха,
Цкъа вахилга хозда.

ЦІаьрматагІа хул со
Маьлха дунеяк
Сай сутара дог
Дузаде лоаш.

Уж мугІараш «Ди тІехьа...» яхача стихотворенещара да. Цхьаннена къайла йолаш дац хІара саг вахара цІаьрматагІа хулга, из вахара ваза; Іаба гІерташ хулга. Бакъда, тайп-тайпара да дунен тІа вахилга, вахарах Іаба гІертилга. Хьавалча сага, дуне дезаш волча сага вахара нерттера маІан латт гонахьарча адамашта, хьаштдале, дерригача дуненна пайдане хулгах, шийгара доагІар дІалуш хулгах. Адамашта ше луча йоавало, даьча дикача гІулакхашна совбоах хьаьнача сага.

Цудухьа лахке вай йоалаьча стихотворене дІахорча мугІарашка поэта йоах:

ЦІаьрматагІа хул со,
Нах дукхабезаш.
Дунен тІа мел вар
Сай дег чу ховшшал,
Царгара гІайгІа,

Бала хьенйца
Царна хьалхара
Из вайса Іовшшал.

Цу мугІарашка, оалаш ма хиллара, тІатоха я дац, тІера дакхха а дац. ЦІена саг, хьаьнала саг, деррига а хала дар, атта дар, адамашца юкъара долаш вахаш хила везилга да поэта дувцар.

Вай белгалдаьхача мугІарашка кхоачалац поэта вахара хьисала еш йола уйла. «Вахара бос» цІи йолча сборника тІара моллагІа стихотворени а сага вахарах, цун гІулакхех, ховача оамалех, цІенача безамах йолга луш да. Цу стихотворенеш поэтически сурташ кьаьгга оттадарах лаьтта Іац. Укхаза нерттера дар да стихашцара хІара дош дега чудина наз кхоачаш хилар, доаман шоада санна цІена хилар. МоллагІча хІамах вахара моллагІча белгалоеха оалаш дар ховдам боллаш хилар, дега пхаьнаш тохадолайташ оалалга — из да вай юкъача сборника тІарча стихай нерттера дар. Из бакъду, «Хьа бІаргашка хьежача» яхача стихотворене. Из стихотворени дукха моттиг дІалоацаш яц, цудухьа лахке аьнначох дешараш тешаргболаш еррига а йоаладергьа вай из,

Хьа бІаргашка хьежача
Сона бІаргагу,
Вуц санна баьццара
ГІа теха хьу.

Хьа бІаргашка — хьо сона:

ХІара дийнахьа
Сигале я дукха
СийрдагІа, сийнагІа.
Хьа бІаргашка цІанкха
Даре хьувзаш лац,
Хьа бІаргашта шелал
ТІаувза хац.

Цудухьа са безам ба
ХІара денна,
Ер дуне бІаргаго,
Хьа бІаргашка санна.

Вайна дукхаза хезад безам дувцаш. Сийрдача сигаленца кийсбу из, кийлача шапца кийсбу. Арчакова мугІараша сомайоах дагара цІенагІа, сийрдагІа йола уйлаш.

Арчаков Сале керда книжка тайп-тайпарча поэтически произведенеех лаьтт. Укхаза я граждански лирика стихотворенеш, безама лирика мугІараш. Дувцаш дола книжка докха е зІамига хилар дац вай хІана дувцаш дар. Укхаза нерттера дар да сборника тІара хІара стихотворенеш, цар хІара мугІ дешарий дегаца бужаш хилар. Цудухьа лархІа еза поэта С. Арчакова стихаш нахарца айхха бувзам болаш. Шеко а йоацаш ала мегаргда, вай дувцача сборника тІара «Натах мо сихача...», «Хьам белба...», «Валха кулгаш», «Атта дац ваха», «Ер дуне кхаллача дийнахьа...», «Нагахь мо аз йохам баьнкхача сага», «Оал вай», яхача а кхыча а стихотворенеша дешарий дегашта гІозал дургхиларах. Укхаза нерттера дар да, вахара нерттерча хозалений поэта оттадеш дола сурт къаьгга хилар, цар дешараш тешабеш хилар. Массехк дош ала ловргдар сборника тІарча юмористически стихаех.

Хоза да, юморо вахе вонкъостал делга. халачох цо вицвелта, саг велаволийтилга. Цудухьа оалаш да, юмор да езаш вола саг, дунен чам бовзаш воаца саг ва, аьле. Ший тайпара я Арчакова юмор а. КІаьдача, тоам беш долча дешаца яхь хиларца эргайоалаш я из, бакъда, хала да укх сборника тІара юмора яхь стихотворени йийшача вела ца къавяш сонавала. Иштта я «Автобус йода», «Хьо кйрча я йоах», «Бегашта яхь стихотворени», «Сесагаца майар бовцачунна» яха а кхыйола а стихотворенеш.

«Вахара бос» яхача сборника тІарча ерригача стихах дувцаргдац вай. Бакъда, белгала да цаІ: царех хІара яр вахара хеталь, вахарца бувзам болаш я.

ВЕДЗИЖЕВ Ахьмад, яздархо.

ЛОРАЛЕ ТРАНСПОРТАХ!

наькъа лелара бокъонаш телхаярах болча административни бехктокхамах

Укх шера 1 сентябре денз наькъа лелара закон а хинна дІаэттад «Наькъ тІа гІолла дІа-хьа лелара бокъонаш телхаярах болча административни бехктокхамах» дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ. СССР территоре тІа норматнвни актаца эттара хьалха оттадьд наькъ тІа гІолла дІахьа лелара бокъонаш телхаярах административни бехктокхамах дола Закон.

Цу Указа чулоацаме эттара хьалха теркам тІевоз наькъ тІа гІолла лелара бокъонаш телхаярах деттаваш хинна гІодаш, аьча нарушенешна хьежжа доккхагІа хулаш хиларо.

Цхьаькха а да укхаза уйла тІайодаш. Цу УказагІа хаьдда белгалъяьй транспортни наькъа - эксплуатационни организацей хьаькимашта административни бехк бара формаш а, наькъа лелара бокъонаш телхаярца цар гонахьа доацаш санна ца буташ. ХІанз царех административни бехк беш бола вах дукхагІа ба, хІаьта цар бехктокхам а дикка айбаьб.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указа тІа аьнад: технически аха, наькъ тІа гІолла леда в цар тІа болх бе а ца могаш, Іаьдалтера йоагІаш йола бокъо йоацаш, яь регистрецн йоацаш оборудовани эргальккха, пачхьалкхен технически хьажара гІолла чакхъяьанза йоза транспортни кечал (автомашина, трактор, кхыяр) лине тІа араяьийтача должностни сага (хьаькиме) тужагара кхаь тумага кхоачаш гІод тохаргда, аьна. ХІаьта из гІалат шоалагІа доалийте гІод 20 сомагара 50 сомага кхоачаш хургда.

Корта бохабу малар мейна волаш а шийга лехна бокъо хилара тешад—«Праваш» йоацаш а транспортни средства водитель лине тІа араваьлийтача кулгалхочоа 30 сомагара 100 сомага кхачалца дола гІод тоха лаьрхІад.

Эттара а доккхагІа зулам доалаш авареш ю менна бехха е болаш транспорт лехкаш болча водителаша. Цу тайпарча нарушенеех хьалхагІа водителагара шин шера, из болх бе бокъо хургйоацаш водительски документаш дІадоалар. ХІанз кердача УказагІа из ха цхьан шерага кхоачаш лоацъяьй. 30 сомагара 100 сомага кхоачаш гІод тоха йиш я цунна мотта. Бакъда, шу чакхдалалехьа корта бовоча маларах а ихийта транспортни кечалца наькъ тІа араваьлча ца тучаволе. цхьан шерагара кхаь шерага кхачачалца йолча хана. кхы машина ю бедолла ца дешаш «мугІаьарга».

Уж хенаш мишта оттайьа дьлча, уж отталий шийна теха ха чакхъьлча, водительски документаш хьа а ийца, руль бе а езза юха болхбе волаволча аттагІа хургдолаш, балха гоэзад. автомобиль лехкара оамал цунна йиш ца яийта, ший балхах ца вала цун торо хилийта. Нагахьа санна водитель лораш хьажийта ца туташ хуле, из менна вехарг а лаьрхІа 30 сомагара 100 сомага кхачалца гІод дакхха е цхьан шера юкъалургдоацаш водительски документаш дІадаха доагІа цунгара.

Водительски документ а доацаш, менна бехха а волаш машина лехкаш хинначунгара а 30 сомагара 100 сомага кхачалца гІод дакха оттадьа.

1983 шера 1 сентябрь тІаьхьачалехьа шин шера водительски документаш дІадаьхача наькъа цхьа шу даьлча шоай документаш юхадеза бокъо я.

Айбаьб машинаьиъа переездах тІехвалара бокъонаш телхаярах бола бехктокхам а. хІана аьлча, из бокъо телхаьраота доккха зулам доалаш чакхдоал. нагахьа сапна поезда локомотив транспорта тІакхийттача.

Машинаьиъа переездах тІехвоалача бокъонаш толхаьча водителаа хьалхарча шкьига дІахайта е тумагара кхаь тумага кхаччалца гІод тох. Бакъда, шоалагІа цо цигара бокъонаш толхайой 20 сомагара 50 сомага кхаччалца гІод дакха е ялх беттага кхаччалца йолча хана транспорт лехка бокъо хургйоацаш водительски документаш дІадаха доагІа.

Автомобилий, тракторий, кхыча шоаш лелача машиний, транспорта водителаш, иштта мотоциклаш лехкараш цар лелаю транспорт технически ийса, пачхьалкхен технически хьажаре гІолла чакхъьйна ца хуле, лаьрхІа йолча Іаьдала бокъонагІа регистрецн яь а йоацаш оборудовани эргальккха транспортни кечал лехкаш болчаргара гІод доакхх 3 сомагара 10 сомага кхаччалца, е уж тайпа нарушенеш дІахо мегаргйоацилга цІенхашта дІахойт.

Цу тайпара гІод тоха а дІахайта а оттадьд наькъа лелара оттаьь сухал тІехьаьлкхача, сигнало, знакаша яхар теркал ца дьча, наькъ тІа яь белгалоний таьнел дехьа-сехьа ваьнача, гІаш вах дехьа - сехьа бувла йоттиг дІалоацаш а, транспорт лоаттае бокъо йоацача моттиге а, уллув гІолла тІехьалача транспорти ловкъа хургйолча моттиге а, бийсана дзмалахьа йоагІ-йоагІа сигнальни габаритни лампилгаш ца лотаеш транспорт социальча водителашта, иштта наказани ю кхыча сагага лалла машин дІеннача, дІа-хьа лелара совленагІа бокъо транспорта наьк ца битачоа, дукхьала йоагІача транспорта наькъаервалара бокъо толхаьячоа.

Цу кердача Указо нерттера чулоавар водителий а берригача граждани а наькъ тІа гІолла лелара низам чІоагІдеата, цатоамехи хьоазамехи уж лорабелга.

В. ГОРИН, ГАИ инспектор.

Спорт

ДІадоладенад футболах дола Еррисоюзни студенчески ловзараш. Хьалхара этап чакхъяьннай зональни турнирашка, цига дакъа лоацаш яр мехка тайп - тайпарча вузашкара командаш.

Царех цхьа турнир укх денощка Махачкале хилар. Цу яхье къовсабенна бар фусамдай, Нохч - ГІалгІайченера, Черсий - Балкхарой республикера, Ярославски областера студенташ.

Вай команда вІашагІтеха яр Нохч - ГІалгІай пачхьалкхен пединститута физвоспитане факультета студентех.

Хьалхарча матче ярославлашца ловзаш хилар вай республика вахалш. Из ловзар чакхдаьлар счет 4:0 йолаш вай футболисташ котбоалаш. Цул тІехьагІа хургбола хьехархой къовсабелар Черсий-Балкхарой республикерча студенташца. Цу вІашагІкхетаре а счет 5:0 йолаш котало яьккхар цар. КхоалагІа ловзар хилар фусамдаьшца. Цига а счет 3:1 йолаш котбаьлар вай студенташ.

Иштта, цу шоай подгрупе котало а яьккха, цу яхьа финальни ловзарашка дакъа лаца кийчлуш ба уж хІанз.

•

Ленински комсомола 65 шу дизара хетаь «Урожай» яхача Нохч-ГІалгІай республикански Совета кубок яккхара футболагІа ловза йоланнай юрташкара командаш.

ХьалхагІа футболагІа ловзаш хиннача ахьашка толамаш а даьха, из къовсам дІахо баьха а финальни турнире дакъа лаца а бокъо яьккхай Веденски района «Плодопитомнический» совхоза, Самашкински консервни завода, Наурски района Калинина цІерагІча совхоза командаша.

•

26 октябре Армене столице Ереване дІайолалу езача атлетика аргІанара чемпионат. Дунен дакагІа бола штангисташ хурба цига дакъа лоацаш. Советски Союза сборни команда сий лорадеш цу къовсаме дакъа лаца кийчлуш ба Нохч-ГІалгІайчен тяжелоатлеташ. Царна хургва РСФСР заслуженни тренера И. А. Кодзоева кийчваь Европе хьалхле яккхара доло призер, мехка чемпион, дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастер Арсанаков Исраьил.

•

Ший лоІамагІа кІалтохаргагІа даташ «Спартак» яхача ДСО Центральни Совета хьалхара моттиг яккхара яхьаш хилар город Баку. Цига дакъа лоацаш яр 200 гаргга саг юкъевоагІа союзни республикай, Москвера, Ленинградера, Нохч - ГІалгІайченера, Къулбаседа-ХІирашкахьара, Дагестанера, Ставропольски краера командаш.

Цу яхье Іадаьмате дика толам баьккхар Нохч-ГІалгІай пачхьалкхен пединститута физвоспитане факультета 4-ча курсерча студента Хасуев Ширвание. Цига алхалла датар хилар цун Массанахьа кот а ваьлар дІалла «цІена» котало яьккхар цо, шин къовсаме — баллаш дуккагІа хиларца. Цо эшабир спорта мастераш А. Сергеев, Н. Скалдин, Н. Текиев.

Финале Ширвани котваьлар Арменерча спорта мастерал А. Мурадяна.

Иштта, Ш. Хасуев хилар «Спартак» яхача ДСО Центральни Совета чемпион.

Цу яхьашка Ширвани кийчбаьраш ба СССР заслуженни тренер Д. Багаеви РСФСР заслуженни тренер В. Ахмедови.

•

Москверча Мытищи яхача горозерча топаш кхувсара Олимпийски моттиге хилар топаш кхувсаш «Динамо» яхачи ДСО Российски Совета хьалхара моттиг яккхара яхьаш.

Цига дакъа лоацаш хилар вай мехкахо — СССР спорта мастер Аюбов Адам. МД-6 яхача упражненех 1126 очко а яьккха кхоалагІа чемпион хилар Адамах.

Школера кружок

Грознерча № 50 йолча юкъерча школе болх беш яр физико - технически кружок. Цига дукха хІама Іомадора бераша; сакъердаме задачкаш дора, дунен, Іалама къайленаш йовзар. ХІаьта а цунах тоъам ца хулаш, кхы дукхагІа а дикагІа а керда дар довза кхетаде лаьрхІар цар. Дагалаьцар шоай школе вхнацен космонавтикен музей хьаелла. Бакъда, цу гІулакха дукха хІамаш эшар. Мичара яьаргья уж, мишта вІашгІтехьдоаккхаргда из хацар. Цу гІулакха вонкъостал кургда аьнна, шоашта хеттача каьхаташ ахийта баьлар дешархой. Дукха ца ялалехьа Матысик Евгений Марковичагара каьхат кхаьчар школе. Евгений Маркович болх беш хиннав С. П. Королевца, цо дакъа лаьцад эттара хьалха советски ракеташ сигал йохийташ.

ХьаІейра дукха хІамаш. Кабинеташка уж къайлагІа йоалде йиш йолаш дацар гІулакх. Массанена бІаргайта, царех бераш пайда эцийта безача эттар хьал. Цудухьа дунен халкъашта юкъера космонавтика да тІетташ физика кабинете хьайиллар музей. Эттара хьалхарча дийнахьа цу хІамашка хьожаш ялх бІаь совгІа школере дешархо а тІабаьккха хьаьший а хилар. Экспозице гойташ яр космически аппаратий макеташ, Іилман учреждениеша, музеяша дахийта космонавтий, Іилманахой, инженерий автографаш тІайола фотодокументаш. Космонавта Титов Германа Степановича дешархошта дайтар приветственни письмо.

Укх шера, 4—8 апреле Москве хилар кхойтталагІа йола гагарински чтенеш. Цига дакъа лоацаш хилар музея кулгалхо — физика хьехархо Никулин Вадим Вадимович. Москве вІашагІкхеташ хилар цун космонавташца, Іилманхошца, инженерашца. Школане лаьрхІа книжка делар космонавта П. Р. Поповича. Цу книжкага хьожаш а, хьехархочо дувцачунга ладувгІаш а Іалашагте сакъердалуш, дукха керда хІамаш довзаш хилар дешархой.

Музей вІашагІйоллаш а из хьаеллаш а хьинаре къахьегаш, цун активе дакъа лоацаш хьабоагІа дешархой — ворхІлагІча классера Сомов Игорь, исслагІча классера Максимов Игорь, итталагІча классера Нухаева Бирлант, Шевченко Ольга, Комарова Лена.

А. КОСТЮК.

СУРТАШ ТІА: 1). Гагарински чтенех лаьца дувцаш ва В. В. Никулин. 2). Музея активе членаш Сомов Игорь Хадыкин Александра.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ДІАХЬОШ ДА 1984 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

Газет яздара мах: шера—4 сом 8 кепек, ах шера — 2 сом 4 кепек.

Газет язду «Союзпечать» ерригача отделенешка, агентствашка, общественни уполномоченнешка.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14 ОКТЯБРЬ

17.45 — «Нийсарлэ».
18.15 — «Морской промышленни плантацеш». Іилман-популярни фильм.
18.35 — Хьалхалатта опыт — массанен. «Довгьар кийчду производство хиш декхача лаьтташка».
18.50 — Лакхара знанеш йолча пропагандистий школа.
19.15 — «Нохч - ГІалгІайча гІалла».
19.35 — «Вийса деьнъал хийла шун берашІ». эсирь». Художественни фильма
19.45 — «Деррига пачхалье» 2 сери.

РАДИО

14 ОКТЯБРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам.
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий, нохчий меттала).
8.36 — Илли оал Ман Йолас.
11.15 — «Къахьегамга хьамка сий а ду» (гІалгІай меттала).
11.30 — Лирически эшараш.
11.45 — Кхачан программа вахаре кхоачашье! «Шура кІезигъьяннйта йиш яц» (нохчий меттала).
15.15 — «СаноІа минуташ» (гІалгІай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам.
17.16 — Ваьхьон Кертанунья йолаш ярн я аьнна хетарп. Беседа (эрсий меттала).
17.21 — «ЦІа сийгаш» (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
18.30 — Хьйр шер кхадаьь лорадергда вай (эрсий меттала).
18.40 — «Волккхой вахар» — радиогазета (нохчий меттала).

УЯН

19.00 — «Лермонтован музыка» — музыкальни очерк.
19.03 — «Юмористически дувцараш (гІалгІай меттала).
19.21 — «Халкъа музыкантех дола дувцараш».

Хаоттам

Таьаа республике гІоллев Грознен йовхан а йоацаш, нагнагахьа морхаш а йолаш, йийкха. малхбузехьара сехунде 2—7 метр сиха мух а болаш, фегара температура республике гІолла 16—21, Грозне 18—20 градус йовхал а йолаш ха хила тарлу.

Кхоана хуацлуш кхоаллеваш а йолаш, наг-нагахьа лайпа уаш тхьов хьисапе даьзагІа догІа а делхаш. къулбаседа - малхбузен оагІорахьара секунде 7—12 метр сиха мух а болаш, фегара температура бийсана 1 градус шелалгара 4 градус йовхалга а кхоачаш, цхьацца йолча моттигашка лаьттах бийсана гІор а йолаш ха отта мег. Бакъда, 15 октябре дийнахьа 12—17 градусага кхоачаш йоахъяла тарлу.

Метеостанци.

Унахцlенон служба

ПРОБИРКА ЧУ ХЬАДАЬ ЦІИЙ

Дунен тІа вахаш ва хІана, валар кхерам болаш ситуаци эттача хана, искусственни цІево Іоаккилах вакякха 400 саг. ХІанз а из хилларча практикана юкъедаха деце а. экспериментально бакъдаь да цхьайолча параметрашка диллача искусственни цІий донорийчул дикагІа хилар. Масала, из деьхалуш дац группашта, хІаьта моллагІчоа а метаргдолаш а да.

Искусственни цІий тайп-тайпара хьаде йиш я. Цу доcтамагІа балхаш ду 50 шу сонгІа ха хьалха хьаьнча Ленинградски гематологеи цІийна переливани ечен Іилма-тохкама институте. Дунен тІа эттара хьалха цун специалисташа могадьд цІе плазма чуйоттилга, оттаьй плазмех эритроциташи кийчъяра дІакъайла способ. Хьаьй дунен тІа эттара хьалхара цІе плазмаш йоккьара йола камерни установка, оттаьй цун тІадамаш чудеттара способ. Эттара хьалха вай мехка отта а яй рекомендаци а яй цхьадолча шоноен хьалашка цо дІатІоэзаргдола цІий сага чудоттара способ.

ХІаьта тІехьарча хана искусственни цІийна разработка яр санна йола керда решени кьестве доладалар. Из чІоагІа эцеш хІама да цамогаш болча нахз. ДукхагІча даькъе халача ухахошта а. Дийла я ккар мо — геттара дукха. Массаза а — геттара сиха.

Цу проблемана юкъера нерттердар да, искусственни цІийна дакъелгашта юкъе Іалама цІен доакъашто юкъе санна къахьегам иштта нийса беза безаш хилар. Цар лоаттае еза тканешта кислороди питательни хІамаш, кийна дІаьвина клеткаш геттара дІайоалилга, инфекцешца къовсам лоаттабелга. Искусственни цІий Іалама дар санна хила деза: воспалени йолаелча — сихха еб лейкоциташ, цІий Іодахача эритроциташ, инфекци хилча — лимфатически клеткаш.

Ленинградски гематологеи цІий чудеттарен институте профессора Любовь Богомоловас юкъара кулгал а деш цІенкаштара гІа баьнкхаь цу чоалханеча дехкарех уж къоастадаргахьа бодача воакъа искусственни цІий доладеннад кислорода дІа-юха кхьара функци кхоачашье. Цу гІулакха йола шолгІа йоаьшай гемоглобян организме цаІ мара йоаца кашта чура кислород кхетанна дІа-юха кхухьеш йола элемент. Из Іалаьмате дика лоархІаю цу дехкарах, дукха из лорвеш эритроцита чІор хуле. Из чІор доахадийча болх ца булуш соц гемоглобин. Цунна «балха эша хьалеш» дІа ца даьйтар, организма чу но йоаькха хІаьхьар, хІара цунца цхьан цун дарбан действи йаьхьар — иштта дар Іилманхошка къоастадаь дендар.

Цхьабакъда, негативни оагІув а я цу проблема: цІеца гемоглобин сох дукха Іар токсични да жомарашта. ХьалхагІа Іилманхой вІаштІехьдаьлар организмана кхераме йоаца гемоглобина максимум белгальякха. Цул тІехьагІа химикалца доттагІал а лелаш уж Іоххбелар гемоглобина молекулаш «вІашагІтега», жонарий баьррах халла мара тІехьвлалургйоацаш уж йоккхий даьлар, эмульсе дакъалгий доккхача чІоагІа ходам болаш хила дезаш хилар: 0.1 микронал тІехдоацаш. Тlакха уж чакхдувлалу йоккхийча сосудашта чугІолла меттел иштт капиллярашта чугІолла а. Хlаьта соединенеш организма Іалама логиката ладувгІаш, цар яхар деш а хаьдда ха яьлча атта цунна чура арайоалаш а хила еза. Кораьй цу процесса йола формулаш а. Цхьабакъда, аргІенарча проблема цу тІа чакхдалийтанзар гІузах. Гучадьлар, дІаоттаь лоаттаеча хиле эмульсе дакъалгаш доккхагІа а зІамагІа а хулаш хувцалуш хилар. Долче, искусственни цІийх пайда ийбе йиш йола да лоадлу. Тlакха сенна деза из нагахьа санна йlаьххача хана дІаоттадаь лоаттаде йиш йолеш деце?

Хеталуш да, цун бухсона моттиг гуш яц аьнна. ХІанзарчоа иштта долаш а да из. Лехаш я оптимальни компоненташи цар сочетанеш, тьйбашта эксперименташ хІахо еш латт. Амма хІанзе а бокъонна бакъдаь дІаоттадаь да искусственни цІий хьаде йиш хилари из эффективни препарат хилари.

Хилийта. Керда соединени полигемоглобин — дукха дукхагІча хана хургьа организме, дешк хургьац жоамарашта, дика транспортировка ергьа кислороди.

Искусственни цІий хьалара хІанз цу кІийленах дІатоха еза Іалама цІе кхыйола функцеш кхоачацъергйола биологически хьинаре хІамаш. Цу лостамагІа ю эксперименташ а.

Амма из цаІ мара боаца никъ бац. Йолаш я искусственни цІий йиза фторированни органически соединенеи эмульсе нІийлен тІа хьалара идеи а. Цар я Іалаьмате дика шин белгало «лакха химически инертночни кислороди углерод йоцаяра эша торон.

Искусственни цІен роль лелаяра цу кандидаташ экспериментащ медицински Іилмай кандидат Седова Людмилас кулгал а деш ю. ХІаьта укхаза а хІара керда хьахиначча хІамо керда проблема хьалхацна оттаю. Хоаш да масала, цу хІамех уж вена чу яхале эмульси е езаш халар. Амма гуча...

Н. ЛИПОВЬСКАЯ, АПН корреспондент.
Ленинград.

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Маяковска, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителаа — 2-85-07; бехктокхаме секретара — 2-84-68; отделаш: партийни вахара — 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-65-01; юрта бокхана — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехаьшой — 2-65-64; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделы: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-65-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувла шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ00324. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4940.